

LUNDS
UNIVERSITET
Socialhögskolan

Det osynliga våldet

En kvalitativ explorativ studie om hur sex professionella
som arbetar nära unga uppfattar våld i ungas
parrelationer

Eli Borg & Emma Hjort

Kandidatuppsats (SOPA 63)

VT 2022

Handledare: Tove Nyberg

Abstract

Authors: Eli Borg & Emma Hjort

Title: The invisible violence – a qualitative explorative study about how six professionals that work with young people perceive violence in relationships between young people.

Supervisor: Tove Nyberg

Assessor: Johan Cronehed

This bachelor thesis explores the perceptions that exist – and how these are created – among six professionals who work with violence in relationships between young people. To understand how the perceptions are created, the study uses Charles Tilly's (2003) theory of how social categories is created and defined. The study also sheds light on how these perceptions can be understood from a feminist standpoint theoretical perspective (Carmody 1997, Mattsson 2013) and theory of how young people's problems are made invisible (Högström, Tagesson & Gallo 2021). The method used was semi-structured interviews with professionals in various fields, in which they came into contact with young people. The findings present that the perceptions are primarily created through encounters with young people and secondarily through transferred knowledge from other areas. The professionals tended to reason in terms of, and view the violence in young relationships from, a feminist approach. Sometimes their perceptions can however also be viewed as problematic on the basis that they in some instances recreated anti-feminist patterns where young girls are seen as responsible for ending up in violent relationships. Young people as a group were also occasionally deemed as unable to act according to what is 'right and wrong'. The findings show that, on one hand, the professionals, in the way they perceive violence in young people's relationships, can brush past or veil issues and experiences particular to youth in their discourse. Thus, they render youth invisible in certain forums within various social work fields. On the other hand, by viewing the violence as a structural problem where the responsibility lays with the perpetrator or society, the professionals can be viewed as working with and against violence as feminist agents of change.

Nyckelord: Våld i ungas parrelationer, våld hos ungdomar, uppfattningar om våld i ungas parrelationer, arbete med våld i ungas parrelationer, våld i nära relationer.

Förord

Det är med stor glädje vi stolt presenterar denna kandidatuppsats. Att skriva har varit lärorikt, utmanande och väldigt roligt.

Vi vill ge ett riktigt stort tack till alla våra intervjupersoner för att ni medverkat i uppsatsen och låtit oss ta del av era kloka tankar och erfarenheter. Tack för att ni gör det osynliga våldet synligt.

Vi vill även ge ett enormt tack till Tove, världens bästa handledare. Tack för ditt stöd, ditt tålamod och stora engagemang.

Innehållsförteckning

1 INLEDNING	6
1.1 SYFTE & FRÅGESTÄLLNINGAR	7
2 OLIKA SÄTT ATT FÖRSTÅ VÅLD I UNGAS PARRELATIONER	7
2.1 VÅLD I UNGAS PARRELATIONER: FORSKNING, LAGAR OCH BESTÄMMELSER	8
2.1.1 Att varken vara barn eller vuxen	8
2.1.2 Våldsdefinitioner och våld i nära relationer	9
2.2 ORSAKSFÖRKLARINGAR PÅ MAKRO-, MESO-, OCH MIKRONIVÅ	10
2.3 AKTÖRSPERSPEKTIVET	11
3 TEORI	12
3.1 KÖNSMAKTSDIMENSIONER OCH FEMINISTISKA AGENTER	13
3.2 ATT VARA UNG OCH DUM: UNGAS SÄRSKILDA SÅRBARHET	14
3.3 SOCIAL KATEGORISERING OCH UPPRÄTTHÅLLANDE AV OJÄMLIKHET	16
4 METOD	18
4.1 PRAKTISKT FÖRFARANDE	18
4.1.1 Val av uppsatsämne	18
4.1.2 Intervjustudien	19
4.1.3 Arbetsfördelning	20
4.2 URVAL	20
4.2.1 Presentation av respondenter	21
4.3 TILLFÖRLITLIGHET	22
4.3.1 Trovärdighet, överförbarhet, pålitlighet och möjlighet att styrka och bekräfta	23
4.4 BEARBETNING OCH ANALYS	24
4.5 ETIK	25
4.6 STUDIENS UTMANINGAR & BEGRÄNSNINGAR	25
5 RESULTAT & ANALYS	26
5.1 GENOM ÖVERFÖRING	26
5.1.1 Tema: Strukturella orsaker	27
5.1.2 Tema: Orsaker till att killar blir våldsförövare	28
5.1.3 Tema: Ungas särskilda sårbarhet	29
5.2 GENOM MÖTEN	31
5.2.1 Tema: Konsekvenserna för offren	31
5.2.2 Tema: Konsekvenserna för förövarna	32

5.2.3 Tema: Våldets syfte & uttryck	33
5.2.4 Tema: Orsaker till att killar blir våldsförövare	35
5.2.5 Tema: Fel som tjejer gör	37
5.2.6 Tema: Motstånd bland offer	38
5.3 GENOM PÅTVINGNING	39
5.3.1 Tema: Ungas särskilda sårbarhet	39
5.4 GENOM FÖRHANDLING	41
5.4.1 Tema: Vuxna som blundar	41
6 SAMMANFATTNING & AVSLUTANDE DISKUSSION	42
REFERENSLISTA	46
BILAGA 1: INTERVJUGUIDE	50
BILAGA 2: SAMTYCKES- OCH INFORMATIONSBREV	51

1 Inledning

Vad hade du på dig? Hade du druckit? Sa du nej tillräckligt tydligt? Detta är frågor som ofta återfinns i kvinnors och tjejers berättelser om vad de tillfrågats i samband med att de fallit offer för våldtäkt. Frågorna kan ses som en del av det skuldbeläggande våldsutsatta offer åläggs av olika yrkespersoner runt dem då offren ses som ansvariga för att ha hamnat i våldsamma situationer. Detta innebär att ytterligare skuld läggs på ett offer som i många fall redan känner en stor skuld och skam. Detta är återkommande i beskrivningar om hur offer för våld i nära relationer känner inför att söka hjälp, men också inför att de hamnat i våldsamma relationer (Enander & Holmberg 2008).

Viss forskning (Holm 2008, Mattsson 2013, Högström Tagesson & Gallo 2021) som undersöker professionellas resonemang (aktörsperspektivet) kring våld i nära relationer visar att det kan finnas föreställningar hos socialarbetare om unga tjejer som utsätts för våld i en nära parrelation som upprätthåller ojämlika maktordningar kring kön och ålder. Bland annat visar en studie av Holm (2008, s. 107) att en lärare i årskurs nio uttrycker att unga tjejer har ett visst eget ansvar i att de blir utsatta för våld exempelvis genom sättet de klär sig på. En annan studie visar att socialarbetare ibland ser ungas parrelationer som mindre seriösa (Högström Tagesson & Gallo 2021). Sammantaget kan skuldbeläggandet av våldsoffer, ojämlika traditionella könsmaktsordningar samt att se ungas relationer som mindre seriösa riskera att det våld som förekommer i ungas parrelationer osynliggörs av professionella som arbetar nära unga. I kontrast till detta menar Carmody (1997) att socialarbetare kan agera som feministiska motståndare mot patriarkala strukturer genom att synliggöra våldsutsatta kvinnor och överföra skulden från offret till förövaren.

Med bakgrund av det är det möjligt att det stöd och den hjälp som unga våldsutsatta får kan påverkas av hur professionella uppfattar våld i ungas parrelationer. Dessa uppfattningar lär även kunna förstärka eller minska skuld och skam hos offret. Den här studien ämnar undersöka hur uppfattningar om våld i ungas parrelationer skapas och kan förstås bland professionella som arbetar nära unga. Skapandet av uppfattningarna förstås och analyseras genom Charles Tillys (2003) kategoriseringsramverk om fyra sociala processer som förklarar hur sociala kategorier kan skapas genom; *överföring, möten, påtvingning och förhandling*. Uppfattningarna kommer

att undersökas och förstås mot bakgrund av ståndpunktsfeministiska förklaringar kring traditionell könsmaktsordning, samt utifrån ett kritiskt ungdomsvetenskapligt perspektiv på unga som en grupp vars problem osynliggörs utifrån deras ålder.

1.1 Syfte & frågeställningar

Uppsatsens syfte är att öka förståelsen för hur uppfattningar om våld i ungas parrelationer kan skapas hos yrkesverksamma som arbetar nära unga, samt hur dessa uppfattningar kan förstås. Syftet utmynnar i följande frågeställningar:

- Hur kan professionellas uppfattningar om våld i ungas parrelationer förstås utifrån ett feministiskt könsmaktskritiskt perspektiv?
- Hur kan professionellas uppfattningar om våld i ungas parrelationer förstås utifrån professionellas roll som ståndpunktsfeministiska agenter?
- Hur kan professionellas uppfattningar om våld i ungas parrelationer förstås utifrån ett konstruktivistiskt åldersmaktskritiskt perspektiv?

2 Olika sätt att förstå våld i ungas parrelationer

I sökningen efter relevant litteratur användes databaserna LubSearch och Google Scholar. Följande sökord användes: *youth intimate partner violence, premarital violence, youth violence coercion, dating violence, violence among students, working with intimate partner violence youth, working with intimate partner violence young adults, counselor violence young, working with domestic violence, prata om våld i nära relationer, våld i nära relationer, våld i ungas parrelationer.*

I ett första förfarande lästes litteratur om våld i nära relationer och våld i ungas parrelationer för en ökad förståelse kring problematiken. I takt med att forskningsproblemet kunde formuleras allt tydligare påbörjades sökning av litteratur om aktörsperspektiv och arbetet kring våld i ungas parrelationer. Av den litteratur som i den här studien använts om våld i nära relationer och arbetet kring detta är i princip all skriven av kvinnor. Detta kan, liksom fenomenet i sig, förstås utifrån ett ståndpunktsfeministiskt perspektiv då kvinnor kan förstå

kvinnoförtryck utifrån egna upplevelser av detta. Därtill kan det förstås som ett könsmaktsproblem som ligger nära många kvinnor och som framför allt ligger i kvinnors intresse att motverka och frigöra samhället från.

2.1 Våld i ungas parrelationer: forskning, lagar och bestämmelser

2.1.1 Att varken vara barn eller vuxen

Unga definieras olika beroende på kontext och verksamhet. På ungdomsmottagningarna i Skåne är exempelvis målgruppen unga 12–22 år (Ungdomsmottagningen Skåne u.å.). I den här studien utgår vi generellt från ungdomsmottagningens åldersspann när begreppet unga används. I Sverige har yrkesverksamma på myndigheter vars verksamhet berör barn och unga en anmälningsplikt till socialnämnden om de får kännedom om eller misstänker att ett barn far illa (SoL 14 kap. 1§). Anmälningsplikten gäller endast barn (under 18 år), vilket innebär att professionella ställs inför olika ställningstaganden beroende på klientens ålder.

Brottsförebyggande rådet (Brå 2021) skriver i en svensk nationell rapport om våld i ungas parrelationer att de professionella som intervjuats i rapporten menar att gränsen för barn i myndigheternas arbete är 18 år, men att ordet *barn* ofta syftar till personer under 13 år. Samtidigt syftar ordet *vuxen* ofta till personer över 25 år. Detta skulle kunna vara en bidragande faktor till att problematiken kring *ungdomar* glöms bort i myndigheternas arbete och kunskapsproduktion. De professionella som intervjuats i Brå-rapporten menar att det finns ett *barnperspektiv* och ett *vuxenperspektiv* hos många myndigheter, och att avdelningarnas arbetssätt och ansvarsområden ofta är ordnade därefter. Däremot saknas ett *ungdomsperspektiv* (Brå 2021, s. 81). Myndighetsarbete med våldsutsatta barn är främst inriktat på barn som bevittnar våld i hemmet eller blivit utsatta för våld av sina föräldrar, men inte i några andra relationer så som en parrelation. Detta skulle kunna vara en bidragande faktor till att problematiken kring våld i ungas parrelationer glöms bort.

2.1.2 Våldsdefinitioner och våld i nära relationer

En svensk kombinerad intervju- och enkätstudie av Korkmaz, Överlien & Lagerlöf (2020) delar begreppet *våld* när det förekommer i nära relationer i fyra kategorier: fysiskt, psykiskt, digitalt och sexuellt våld. Vid användandet av begreppet *våld* i den här studien syftar vi till dessa olika våldsformer. Nedan används Ungdomsmottagningens (UMO u.å.) exempel på handlingar som de olika våldsformerna kan innefatta; Fysiskt våld (till exempel slag, sparkar, knuffar), psykiskt våld (till exempel kränkningar, hot, att begränsa socialt liv), digitalt våld (till exempel att ständigt kontrollera var någon är, bestämma vem någon är vän med på digitala medier, trakasserande och förföljning via telefonen) och sexuellt våld (till exempel sexuella övergrepp, våldtäkt, att ta och sprida nakenbilder på någon annan).

En av de första studierna om omfattningen av och orsakerna bakom våld i nära relationer publicerades år 1978 av Straus som undersökte vad han kallade hustrumisshandel i USA. Sedan dess har våld i nära relationer varit ett ständigt aktuellt forskningsämne (se Makepeace 1981, Roscoe & Callahan 1985). Kvinnor är generellt markant mer utsatta för våld i nära relationer, samtidigt som män tenderar att vara överrepresenterade som våldsutövare (Brå 2021, Waller Skoog & Langeborg 2017). Forskning har visat att en särskilt utsatt grupp bland kvinnor som drabbas är de unga, samt att majoriteten av alla unga någon gång varit utsatta för våld i en nära parrelation (se Korkmaz et al. 2020, Brå 2021). Trots detta är forskning kring arbetet med våld i ungas parrelationer knapp, och evidensbaserade arbetsmetoder saknas.

En kvalitativ intervjustudie av Överlien et al. (2020) belyser hur våld i ungas parrelationer kan komma till uttryck. Användningen av digitala medier lyfts som ett särskilt vanligt våldsuttryck i ungas parrelationer. Som ett exempel på digitala våldsuttryck beskrivs hur unga förövare använder sociala medier för att kontrollera, trakassera och förnedra offren. Studien visar att ung ålder i sig kan innebära en särskild utsatthet i relationer. Exempelvis diskuteras situationer där den unga har en äldre partner som har ekonomiska tillgångar, ett eget boende samt möjligheter att köpa alkohol, vilket bidrar till den äldre partners dominerande maktposition. Unga våldsutsatta beskriver också svårigheter kring att berätta om våldet för sina vänner, än mer närstående vuxna, på grund av rädsla för den eventuella reaktion som kan uppstå. Som orsak lyfter författarna att unga våldsutsatta ibland ålägger sig själva skulden för att ha blivit utsatta,

samt att de inte vill höra av den anförtrodda att de ska lämna partnern utan önskar i stället en lösning på problemet (våldet).

2.2 Orsaksförklaringar på makro-, meso-, och mikronivå

Det finns ett värde för den här studien att presentera forskning om orsaker bakom våldet på makro-, meso-, och mikronivå då det krävs en förståelse kring detta för att kunna förstå problematiken samt yrkesverksammars resonemang kring och uppfattningar om våld i ungas parrelationer.

Förklaringar på makronivå finns främst i forskning med någon form av feministisk ingång eller grund där våldet kan förstås som ett resultat av ojämlika maktrelationer mellan män och kvinnor där män är överordnade. På denna strukturella nivå kan föreställningar om kön, maskulinitet, ålder och våld samt maktstrukturer kring detta möjliggöra, och till och med uppmuntra, manligt våld. Särskilt skadliga är traditionella normer om manligt och kvinnligt vilka innefattar en acceptans för våld mot kvinnor genom mannens rätt till kvinnans kropp (Mulinari & Esseveld 2015, s. 48).

På en mesonivå kan strukturella normer förstås och komma till uttryck på olika sätt beroende på sammanhang. Holm (2008) undersöker i sin avhandling hur maskulina och feminina normer skapas och ser ut i högstadiet. Normerna framträder i studien genom elevernas handlingar, kamratrelationer samt hur de talar om sig själva och andra. Resultatet visade att det finns traditionella könsmaktsbundna föreställningar om tjejer och killar både bland elever och lärare, men författaren lyfter även undantag till dessa. Vid bemötandet av killarnas sexuellt anspelade kommentarer, tafsningar och liknande skriver Holm (2008, s. 106 f) att tjejerna svarade på ett så kallat retsamt och flirtigt sätt. Det kan förstås som en del av det "sexuella spelet" där tjejerna försöker skapa övertag över situationen, och/eller kan undvika att se sig själva som offer. Vidare uppges stereotypa föreställningar finnas kring varför vissa tjejer och inte andra utsätts för sexuella ofredanden. Till stor del förklaras detta genom fel som tjejerna gör, exempelvis hur de klär sig. Dessa föreställningar delas av elever och lärare, vilket är intressant utifrån aktörsperspektivet i vår studie då det kan förstås som att strukturella förutsättningar och normer skapas och återskapas i grupper och miljöer med både professionella och unga.

Strukturella förutsättningar kan förstås på olika sätt på en mikronivå. Olika kvantitativa studier och undersökningar har ämnat formulera möjliga riskfaktorer för våld i nära relationer hos våldsutövare och offer. Några exempel på riskfaktorer hos våldsutövare är neuropsykiatriska funktionsnedsättningar, psykisk ohälsa, personlighetsstörningar, bristfällig känsloreglering och kommunikation, alkohol- och/eller drogbruk samt våldsexponering under barndomen. Riskfaktorerna är snarlika för våldsoffer, vilka bland annat är psykisk ohälsa, våld i hemmet, låg självständighet samt att vara ung (Brå 2021, Okenwa-Emegwa 2019, Barter et al. 2021). Studier (se Chung 2007, Enander & Holmberg 2008) om unga kvinnors tankar om våld i nära relationer visar att det kan finnas en föreställning bland unga våldutsatta tjejer om att våld i nära relationer beror på individuella orsaker snarare än strukturell ojämlikhet. Detta leder enligt Chung (2007) till ökad svårighet för offren att prata om våld samt att söka hjälp om de blir utsatta för våld i en nära relation eftersom de anser sig själva bära skuld för sitt val av partner eller för att ha betett sig på ett sätt som provocerat sin partner att ta till våld. Därmed tar offren på sig den skuld som borde tillhöra förövarna.

2.3 Aktörsperspektivet

Av särskild relevans för vår uppsats är studier som antar ett kvalitativt aktörsperspektiv och undersöker hur arbetet med och förståelsen för könsbaserat våld mellan unga ter sig bland professionella. De mest centrala studierna för den här studien kring aktörsperspektivet är Mattssons (2013) och Carmodys (1997) kvalitativa observations- och intervjustudier om socialarbetares agerande och resonering kring att arbeta med våld i nära relationer. Mattsson (2013) visar att det kan finnas problematiska resonemang hos framför allt manliga socialarbetare, och att manliga oftare än kvinnliga socialarbetare tenderar att förminska våld i nära relationer. Carmody (1997) fann å andra sidan att det finns ett gemensamt agerande och en gemensam förståelse kring våld hos socialarbetare som arbetar med våld i nära relationer som utmanar föreställningar om att kvinnor bär ansvar för våldet de utsätts för. När socialarbetarna i sitt arbete utmanar den traditionella könsmaktsordningen benämner Carmody dem som *feministiska motståndsgenter*. Carmodys (1997) respondentgrupp bestod, till skillnad från Mattssons (2013), enbart av kvinnor vilket kan antas ha haft betydelse för resultatet och respondenternas ståndpunktsfeministiska resonemang.

Högström Tagesson & Gallo (2021) har undersökt hur socialarbetare som arbetar med våld i unga parrelationer i Sverige beskriver våld i ungas parrelationer. Materialet analyserades med hjälp av Charles Tillys konstruktivistiska modell om att ojämlikhet upprätthålls genom kollektiv kategorisering, som skapas och förändras genom fyra olika processer; genom överföring (*transfer*), möten (*encounter*), påtvingning (*imposition*) och förhandling (*negotiation*). Materialet kategoriserades och diskuterades utifrån två huvudteman: kön och ålder (Högström Tagesson & Gallo 2021). Studien visade att socialarbetare oftast beskriver våld i ungas parrelationer genom kategoriseringsprocessen *överföring*. Det innebär att tidigare kunskap hur våld i *vuxnas* parrelationer som erhållits från socialarbetarnas respektive specialiserade arbetsplatser applicerades på förståelsen för våld i *ungas* parrelationer. Detta menar författarna (ibid.) var problematiskt och osynliggjorde viktiga aspekter av de ungas situation som exempelvis att tvingas vistas i skolan med våldsutövaren. Som exempel på när uppfattningar som skapats genom överföring och möten var motsägelsefulla lyfts att socialarbetarna genom överförd kunskap beskriv att våld i unga par är minst lika skadligt som våld mellan vuxna. I beskrivningar från möten med ungdomar så verkar socialarbetarnas uppfattning i stället vara att ungdomar behöver mindre professionell rådgivning än vuxna, trots att ungdomar ansågs ha mindre erfarenhet av relationer.

3 Teori

Nedan presenteras perspektiv och teoretiska begrepp som kommer användas vid analysen för att förstå intervjupersonernas resonemang kring våld i ungas parrelationer. Vi utgår från kritiska feministiska antaganden om att det i samhället existerar könsmaktsordning som behöver belysas för att kunna förstå det våld som sker av män mot kvinnor på en strukturell nivå. Utifrån ett intersektionellt perspektiv förstås gruppen *kvinnor* som underordnad gruppen *män*, och kategorin *unga* som underordnad *vuxna* i samhället, vilket utgör en särskild sårbarhet för gruppen *unga tjejer*. Slutligen undersöker vi hur uppfattningar kring våld i ungas parrelationer kan skapas utifrån Charles Tillys (2003) sociala kategoriseringsmodell enligt vilken uppfattningar och sociala kategorier skapas genom överföring, möten, påtvingning och förhandling mellan grupper.

3.1 Könsmaktsdimensioner och feministiska agenter

Ur ett feministiskt perspektiv innehar samhället en maktordning där gruppen *män* överordnas gruppen *kvinnor*. Det är därför enligt många feministiska forskare nödvändigt att synliggöra kön och könsmaktsordning, speciellt vid forskning gällande våld i nära relationer (Mattsson 2021, s. 56). Mäns våld mot kvinnor kan förstås som ett strukturellt problem eftersom det är avsevärt mer vanligt förekommande, grövre och mer livshotande än kvinnors våld mot män. Om våldet könsneutraliseras riskeras av vem och mot vem som våldet utförs att osynliggöras (Mattsson 2013, 2021 s. 56, 71).

Mattson (2021, s. 133 ff) menar att det behövs ett intersektionellt perspektiv i studier om våld i nära relationer för att förstå våldet utifrån olika maktordningar. Att förstå ett fenomen ur ett intersektionellt perspektiv kräver användandet av och ställningstagande till olika teorier och begrepp. Utifrån ett kritiskt rasteoretiskt konstruktivistiskt perspektiv kan till exempel könsneutralisering av våldet förstås genom att när en man väl pekas ut som förövare vill 'vi' (svenskar) gärna hitta andra kategorier hos honom att peka på som orsak än att han just är man, exempelvis hans (icke-svenska) etnicitet (Eriksson 2003, s. 90). Då kan 'vi' (svenskar) hålla ett avstånd till 'dem' (icke-svenskar) och våldsamheten är därmed inte något som 'vi' har någon del i. När det talas om den svenska mannen som misshandlar beskylls sällan hans kultur eller kön, utan i stället faktorer som exempelvis missbruk eller psykisk sjukdom (Mattsson 2021, s. 179 f).

Inom den så kallade radikalfeminismen, en del av andra vågens feminism (Björk & Hedenus 2015, s. 30), kom begreppet *patriarkat* att användas för att beskriva mäns överordning kvinnor i alla samhällsskikt (Mulinari & Esseveld 2015, s. 48). Mannens kontroll över kvinnans kropp anses enligt denna inriktning främst vara grunden för kvinnoförtryck. Radikalfeminismen handlar om frigörandet av kvinnor från mäns dominans och rätten till den egna kroppen, exempelvis genom att driva frågor om sexuella övergrepp och våld mot kvinnor. Sandra Harding är en av de mest inflytelserika förespråkarna av bland annat feministisk empirism och feministisk ståndpunktsteori som inryms i andra vågens radikalfeminism. Hon har utmanat tidigare vetenskapliga antaganden och verkligheten som "genusmässigt snedvriden" (Grahm & Lykke 2015, s. 77, 80).

Harding hänvisar bland annat till rättsfilosofen och våldsforskaren Catharine MacKinnons texter och beskriver henne som en av de mest innovativa feministiska föreståndarna. MacKinnon vävde samman epistemologiska, sociologiska, psykologiska och politiska perspektiv för att tillhandahålla en feministisk ingång till framför allt rättsfilosofi och rättsvetenskap (se Harding 1987, s. 135). MacKinnon (1987, s. 141 ff) beskriver feminism som en maktteori och att grunden för ojämlikhet mellan män och kvinnor skapas genom att erotisera manlig dominans och kvinnlig underkastelse. Detta antagande om dominanta män och undergivna kvinnor är grundläggande för MacKinnons sätt att förklara sexuellt våld ur ett feministiskt perspektiv. Genom att erotisera undergivenhet socialiseras kvinnor till passiv receptivitet inför våldet; möjligtvis ser de inte något bättre alternativ, eller väljer våld framför att göra motstånd och därmed riskera att skadas eller förödmjukas. Vissa kvinnor kan själva erotisera dominans och underkastelse eftersom det är bättre än att bli tvingad och att se sig själv som ett offer (MacKinnon 1987, s. 141–144).

Ett exempel på hur den feministiska ståndpunktsteorin kan omsättas till praxis är Carmodys forskning (1995, 1997) om socialarbetares uppfattningar kring våld i nära relationer. Carmody studerade en grupp socialarbetare på gräsrotsnivå i Australien som arbetade med personer som utsatts för sexuella övergrepp. Hon fann att socialarbetare kan agera som *agenter* för feministiskt motstånd genom att utmana idén om att våldtagna kvinnor bär en del av ansvaret för brottet. Socialarbetarna som intervjuades såg till offrens olikheter och anpassade sitt stöd efter den enskilda kvinnans särskilda situation. Det understryks att socialarbetarna hade olika feministiska ståndpunkter som kunde vara både uttalade och mer indirekta. En annan studie som exemplifierar könsmaktsdimensionella aspekter av socialarbetares förståelse för och hantering av våld i nära relationer i Sverige är utförd av Mattsson (2013). Hon fann, i kontrast till Carmody, att det snarare fanns ett motstånd *mot* att könskategorisera våldet vilket Mattsson menar leder till att mäns våld mot kvinnor könsneutraliseras och osynliggörs.

3.2 Att vara ung och dum: Ungas särskilda sårbarhet

Centralt för en intersektionell analys är enligt Mattsson (2021, s. 133 ff) maktperspektivet, det vill säga rangordningen av sociala kategorier och de möjligheter och begränsningar som det

innebär för grupperna i kategorierna. Mattsson förstår detta utifrån konstruktivistiskt perspektiv om hur kategorier och grupper skapas. Inom socialt arbete är *ålder* en viktig kategori för organiseringen av arbetet, och under senare år har ålder uppmärksammats mer vid intersektionella analyser än tidigare (Mattsson 2021, s. 123, 126). Ålder samspelar med kön som social kategori då idealen och normerna för *flickor* och *pojkar* är något annorlunda än de för *kvinnor* och *män*. För synliggörandet av våld i ungas parrelationer får användningen av begreppen betydelse då det inom socialt arbete ofta talas om *mäns* våld mot *kvinnor*, men sällan *pojks* våld mot *flickor*.

I likhet med kön kan ålder förstås konstruktivistiskt då ålder enligt detta perspektiv skapas och genom tolkning får olika betydelser i olika sammanhang. Enligt Närvänen (2009) tillskrivs olika åldersgrupper ofta olika egenskaper vilket skapar skillnader mellan exempelvis de *unga* och de *vuxna*. Därmed uppstår och upprätthålls stereotyper och sociala skiktningar. Som exempel på detta har åldersgrupper ofta olika rättigheter och skyldigheter. Mattsson (2021, s. 125) menar att olika åldersgrupper tillskrivs olika, både positiva och negativa, egenskaper och förmågor i olika sammanhang. Unga kan exempelvis ses som okunniga och dumma, men samtidigt som insatta i det nya och moderna.

En ung person befinner sig i en annan kontext än den som är vuxen av många skäl. Den unga måste oftast fullfölja sin skolgång, bor oftast hemma hos sina föräldrar och kan antas ha mindre erfarenhet och annan erfarenhet av relationer än äldre personer har. Som tidigare nämnt finns det skäl att analysera kategorin *unga* för sig då just äldre barn och unga vuxna tenderar att glömmas bort i ljuset av att *barn* ofta associeras till personer under 13 år och *vuxna* till personer över 25 år (Brå 2021). I mötet mellan unga och professionella riskerar våld i ungas parrelationer att förbises och inte tas på lika stort allvar som våld i vuxna parrelationer (Högström Tagesson & Gallo 2021). Somliga socialarbetare i Högström Tagesson och Gallos studie uttrycker till exempel att våldsutsatta unga inte är i samma behov av professionellt stöd som vuxna då ungas relationer inte ses som lika långvariga, riktiga eller viktiga. Ett sådant synsätt stämmer illa överens med hur unga själva ser sina relationer (Överlien et al. 2020). Därmed riskerar våld i ungas parrelationer att förbises, bagatelliseras eller missförstås av den professionella. Sammanfattningsvis kan ungas ålder innebära två risker för dem: dels en känslig position i

samhället och ett underläge i förhållande till en eventuellt äldre partner; dels att förbises eller missförstås av de professionella de möter i skolan eller vid hjälpinstanser.

3.3 Social kategorisering och upprätthållande av ojämlikhet

Syftet med att studera aktörer som möter ungas våld i den här uppsatsen är att få insikt i om och hur könsmaktsordningar och osynliggörande respektive synliggörande av ungas problematik kan komma till uttryck. Charles Tillys (2003) konstruktivistiska modell om hur sociala kategorier uppstår och förändras utgår från att beständig ojämlikhet skapas utifrån att sociala kategorier upprätthåller ojämlikheten vid olika situationer och nivåer i samhället. Tilly menar att kategoriseringsprocessen är kollektiv och därmed inte baseras på en individs egen föreställning om något. I stället sker kategoriseringsprocesser i grupper eller i ett samhälle. Kategorierna skapas och ändras som ett resultat av fyra olika processer: *överföring* ("transfer"), *möten* ("encounter"), *påtvingning* ("imposition") och *förhandling* ("negotiation")¹.

Tilly (2003) skriver att kategorier som *överförs* från en miljö till en annan bär med sig en delad förståelse kring kategorin, begrepp och en redan inbyggd praktik. Gamla rutiner-reproduceras därmed i nya miljöer och riskerar att befästa ojämlikhet för sociala grupper. Överförda kategorier menar Tilly är den vanligaste kategoriseringsprocessen. Detta exemplifieras av att koreanska finansmän anställde mexikanska invandrare som städare, vilket utgjorde en klar distinktion mellan dem och skapade maktobalans mellan grupperna. Denna ojämlikhet befästes när nya finansmän fortsatte att anställa mexikanska invandrare som städare.

När nya grupper eller personer möts menar Tilly (2003) att kategorier skapas som en reaktion på *mötet*. Detta exemplifieras av att när en grupp flyttar till ett gammalt grannskap så skapas skillnader mellan den nya och den gamla gruppen, exempelvis genom att tilldela varandra olika namn som nykomling.

Kategorier kan även skapas genom att någon som besitter makt *påtvingar* en kategorisk definition på andra (Tilly 2003). Detta exemplifieras genom att amerikanska myndigheter år

¹ Vår översättning från engelska till svenska.

2002 skapade kategorin ‘olagliga kombattanter’, vilket var krigsfångar från Afghanistan. Personer tillhörande kategorin fick andra (eller färre) rättigheter och skyldigheter än övriga krigsfångar.

Den fjärde kategoriseringsprocessen *förhandling* innebär att personer eller grupper skapar en kategori genom att förhandla om dess innebörd. Tilly (2003) exemplifierar detta genom att amerikanska gatugång förhandlar fram områdesgränser mellan sig själva, den övriga populationen och andra gatugång.

Högström Tagesson & Gallo (2021, s. 6) utgår från Tillys (2003) kategoriseringsmodell och har utifrån den skapat en tabell som baseras på intervjuer med socialarbetare om våld i ungas parrelationer.² Tabellen utgör ett konkret exempel på hur Tillys (2003) teoretiska ramverk kan användas för att förstå hur sociala kategorier skapas hos professionella inom socialt arbete.

Table 3. The social workers' use of category making processes during the interviews.

Type	Indicator
<i>Transfer</i>	The social workers transferred definitions from the theoretical fields of IPV-BA and troubled youth to IPV-BT.
<i>Encounter</i>	The social workers created definitions of IPV-BT based on their encounters with teenagers.
<i>Imposition</i>	The social workers working in units specialized on IPV-BT or IPV imposed definitions of IPV-BT and/or IPV to teenagers and other professionals. The social workers working in units specialized on troubled youth had to fit in IPV-BT into other categories imposed upon them.
<i>Negotiation</i>	The social workers based their definition of IPV-BT on a negotiating dialog with a teenager.

Vår studie kommer likt Högström Tagesson & Gallo (2021) undersöka om och hur ålders- och könsmaktsordning kommer till uttryck hos professionella och hur dessa kan förstås. Materialet i den här studien kommer på ett liknande sätt som tabellen ovan analyseras utifrån Tillys (2003) teoretiska ramverk om kategoriseringsprocesser och hur förståelsen kring våld mellan unga (och ojämlikhet) skapas och upprätthålls.

²IPV-BA = Intimate Partner Violence - Between Adults
IPV-BT = Intimate Partner Violence - Between Teenagers

4 Metod

I följande kapitel redogör vi för det praktiska förfarandet kring uppsatsarbetet; hur uppsatsämnet tog form, vilken metod som användes vid datainsamlingen. Därefter presenteras urvalsprocessen samt våra intervjupersoner. Vi redogör även för analysprocessens olika steg. Till sist diskuteras studiens tillförlitlighet och forskningsetiska överväganden som tagits i beaktning under uppsatsens gång.

4.1 Praktiskt förfarande

4.1.1 Val av uppsatsämne

Idén om att undersöka våld i ungas parrelationer kom ifrån ett gemensamt intresse för ungas sexuella hälsa. Vi ämnade undersöka arbetet med sexuell hälsa på Statens institutionsstyrelse (SiS), men efter vidare diskussion och kontakt med ett SiS-ungdomshem visades det var svårt att få tag i villiga intervjupersoner bland personalen där. Vi diskuterade då vad vi ansåg vara det intressanta med ämnet och kom fram till att båda hade en föreställning om att unga är en grupp vars sexuell hälsa bortprioriteras i socialt arbete. Efter vidare läsning om ungas sexuella hälsa fann vi att våld i ungas parrelationer var ett relativt nytt forskningsområde i svensk kontext. Därmed föddes idén att undersöka arbetet med våld i ungas parrelationer, vilken under uppsatsskrivande gång förändrades i och med den genererade intervjudatan som mer kom att handla om professionellas uppfattningar kring hur våld i ungas parrelationer ser ut, snarare än själva arbetsmetoderna anpassade för problematiken.

Att analysera professionellas uppfattningar om våld är intressant för socialt arbete baserat på ett antagande om att professionellas uppfattningar påverkar hur deras arbete utförs och vilket stöd de unga erbjuds. Uppfattningarna kunde därtill kopplas till föreställningar om ungas relationer som tidigare kategori- och aktörsforskning har presenterat. Studiens fokus blev därav att undersöka vilka uppfattningar som finns, hur de skapas och hur de kan förstås. Detta medför också att studien är av den sort som traditionellt kategoriseras som socialkonstruktivistisk och kvalitativ (Ahrne och Svensson 2015, s. 10).

4.1.2 Intervjustudien

Som metod för insamling av data, i detta fall yrkesverksamma professionellas uppfattningar om våld i ungas parrelationer, används semistrukturerade intervjuer. Intervjuer tillåter forskaren att få inblick i hur andra tänker, tycker och känner (Hallin & Helin 2018, s. 10). Intervjun har alltid ett syfte som kan vara olika mycket uttalat innan samtalet. Hallin & Helin (2018, s. 14) beskriver fyra typer av intervjuer, och vi har i den här studien använt *den dialogiska intervjustudien* med en *semistrukturerad* intervjuguide (se bilaga 1). Kunskap enligt denna design skapas i samspelet mellan individerna i samtalet. Denna intervjudesign passar bra eftersom vi inte ämnar skapa generaliserbar kunskap över populationer, utan i stället försöker förstå individuella, lokala och kontextuella perspektiv och bidra till den teoretiska förståelsen kring fenomenet i fråga.

Vi gjorde en skiss på vilka frågor som skulle ställas till varje intervjuperson, vilken enligt den semistrukturerade modellen användes som ett stöd under intervjuerna (se Hallin & Helin 2018, s. 42 f). På så vis fanns möjligheten att ställa följdfrågor och anpassa ordningen av frågorna efter hur samtalet utvecklade sig. Följdfrågor som ställdes under intervjuerna hade två olika syften: att undersöka någonting som intervjupersonen pratade om djupare, och att avbryta sidospår och flytta fokus till att stanna vid temat. I utformandet av vår intervjuguide användes Hallin & Helins (2018, s. 43) exempel som inspiration. Utifrån deras exempel strukturerades vår egen intervjuguide efter tre olika frågeområden; I: Information om intervjupersonens roll och bakgrund, II: Om våld i ungas parrelationer, III: Erfarenheter av att arbeta med våld i ungas parrelationer. Till de olika frågeområdena förberedde vi olika exempelfrågor att ställa. Ungefär samma frågor användes vid samtliga intervjuer, beroende på hur samtalet utspelades och vad som kom upp (se bilaga 1).

Två av intervjuerna genomfördes tidigt i uppsatsens förfarande, då syfte och teori inte var helt färdigställda. Detta ansågs nödvändigt för att samla in så mycket material som möjligt inom den angivna tidsramen för uppsatsskrivandet. I takt med att teoriavsnittet tog form gjordes några ändringar i intervjuguiden för att bättre passa studiens syfte. Exempelvis ströks många frågor inriktade på de professionellas känslor inför arbetet och deras arbetssätt, vilket även gav

utrymme att fråga vidare om det som utgjorde kärnan i vår studie, nämligen uppfattningar om våldet.

Olika inspelningsmetoder användes vid intervjuer. Intervjuer som genomfördes på plats (fyra av sex) spelades in med en diktafon och en smartphone för att säkerställa att ljudkvaliteten var tillräckligt bra för transkribering. Två intervjuer skedde digitalt via Zoom och då användes Zooms egen inspelningsfunktion. Enligt Hallin och Helin (2018, s. 45) kan det vara svårt att få en bra ljudupptagning på platser där man inte sitter ostört, varför vi vid samtliga intervjuer försäkrade oss om att sitta på ostörda platser, antingen på den intervjuades arbetsplats konferensrum eller på den intervjuades kontor.

Båda författarna var delaktiga vid fyra av intervjuerna, och utförde varsin intervju själva på grund av sjukdom. Vid de gemensamma intervjuerna hade en det huvudsakliga ansvaret för samtalet, medan den andre inflikade med följdfrågor och skötte inspelningen, gjorde anteckningar och tog tiden. Att vi var två personer som intervjuade en person skulle kunna innebära att den som blev intervjuad upplevde sig vara i ett underläge. Dock såg vi inte att detta skulle utgöra några etiska problem eftersom vi är studenter som intervjuade professionella. Dessutom ställde samtliga intervjupersonerna upp frivilligt och blev informerade på förhand under vilka premisser som intervjun skulle ske.

4.1.3 Arbetsfördelning

Båda författarna har under hela uppsatsarbetet varit delaktiga i informationssökande, intervjuförfarande, transkribering, analys, och skrivande. Vi har haft stor nytta av gemensamma diskussioner kring arbetet och resonerat oss fram till gemensamma beslut. Samarbetet har varit både givande, underlättande och framgångsrikt.

4.2 Urval

Hallin & Helin (2018, s. 32) lyfter skillnaden mellan fenomen och exempel. *Fenomenet* beskrivs som det studien syftar till att utveckla större förståelse kring, och det som studeras är ett *exempel* på fenomenet. Fenomenet som vi i den här studien från början ville undersöka var våld i nära relationer mellan unga, med tanken att unga med egna erfarenheter av våld i en

parrelation skulle vara exempel. På grund av etiska svårigheter och bestämmelser från vår fakultet kunde vi inte prata med de unga själva. Därför valde vi att i stället söka yrkesverksamma som arbetar nära unga och som har erfarenheter av att samtala med unga om våld. Därmed ändrades fenomenet något eftersom vuxna professionella inte kan användas som exempel för att säga något om våld i nära relationer mellan unga idag, då de inte själva är unga och våldsutsatta. I stället är studiens fenomen professionellas uppfattningar om våld i ungas parrelationer och exemplet på detta är sex respondenter som arbetar nära unga våldsutsatta och våldsutövare.

Då forskningsområdet våld i ungas parrelationer är relevant för flera olika yrkesgrupper, samt att det finns relativt lite forskning kring yrkesverksammas erfarenheter kring detta (se Högström Tagesson & Gallo 2021), användes ett explorativt tillvägagångssätt. Kontakt togs med yrkesverksamma inom olika organisationer som kunde antas arbeta med våld i ungas parrelationer. Ett tvåstegsurval gjordes (Hallin & Helin 2018, s. 34) genom att i första steget identifiera att vi ville kontakta yrkesverksamma som arbetar med unga på ett sätt som passade studiens syfte. I nästa steg hittades intervjukandidater inom den identifierade gruppen.

Möjliga intervjukandidater kontaktades via mejl, telefon och personligen. Kandidaterna arbetade på SiS-Ungdomshem, ett antal olika gymnasieskolor, en samtalsmottagning som arbetar mot våld i nära relationer samt två ungdomsmottagningar. Fyra intervjupersoner kunde nås på detta sätt. Därefter kontaktades personer som vi eller bekanta till oss kände inom exempelgruppen. Vi bad även intervjupersonerna att hänvisa oss vidare till sina kontakter. På så sätt byggdes ett snöbollsurval (Hallin & Helin 2018, s. 34). Urvalet är i första hand ett målstyrt urval men även ett bekvämlighetsurval utifrån att vi tagit kontakt via bekanta och sökt oss till organisationer i vårt geografiska närområde. Att urvalet är målstyrt innebär att urvalet är anpassat efter forskningsfrågorna och det som studien ämnar undersöka (Bryman 2018, s. 496f). Kriterierna för urvalet var att intervjupersonerna skulle jobba nära unga och ha erfarenhet av att samtala om relationer och våld i parrelationer, vilket även gör urvalet kriteriestyrt.

4.2.1 Presentation av respondenter

Nedan följer en kort beskrivning av de respondenter som intervjuats i studien, vars namn är fingerade.

Annika, arbetar som skolkurator på en gymnasieskola i en mellanstor kommun sedan 15 år tillbaka. Annika har totalt över 22 års erfarenhet inom socialt arbete, där hon utöver kuratorstjänsten även arbetat med behandling och utredning med utsatta barn och familjer. Intervjun med Annika har skett på hennes arbetsplats.

Lina, arbetar som skolkurator på en grundskola i en mellanstor kommun där hon har varit i sju år. Lina har arbetat med socialt arbete i totalt tolv år. Innan tjänsten på grundskolan var hon skolkurator på en gymnasieskola för unga med NPF-diagnoser. Hon har även arbetat inom psykiatri med unga med emotionellt instabilt personlighetsyndrom. Intervjun med Lina har skett på hennes arbetsplats.

Olle, arbetar som skolkurator på en gymnasieskola i en stor kommun. Olle har arbetat som skolkurator på två olika skolor, en grundskola och en gymnasieskola och har en sammanlagd arbetslivserfarenhet inom socialt arbete på två år. Intervjun med Olle har skett på hans arbetsplats.

Majken, arbetar som barnmorska på en ungdomsmottagning i en stor kommun. Majken har arbetat som barnmorska i 30 år, varav 22 år på ungdomsmottagningen. Intervjun med Majken har skett över Zoom.

Elfrida, arbetar som samordnare för arbetet med våld i nära relationer i en mellanstor kommun. Elfrida utbildade sig till socionom år 2005 och har sedan dess arbetat på en samtalsmottagning för offer och utövare av våld i nära relation, samt personer med hedersproblematik. Intervjun med Elfrida har skett över Zoom.

Kajsa, arbetar som socialsekreterare på en samtalsmottagning som arbetar mot våld i nära relationer med både våldsutsatta och våldsutövare. Hon har varit socionom sedan år 2006 och arbetat på samtalsmottagningen sedan år 2015. Innan dess har Kajsa arbetat inom socialtjänsten och med skyddade boenden. Intervjun med Kajsa har skett på hennes arbetsplats.

4.3 Tillförlitlighet

Studiens resultat och metod kommer att diskuteras utifrån Guba & Lincolns begreppsapparat om att bedöma kvalitativa studiers tillförlitlighet genom att diskutera trovärdighet, överförbarhet, pålitlighet och en möjlighet att styrka och konfirmera (se Bryman 2018, s. 467 ff).

4.3.1 Trovärdighet, överförbarhet, pålitlighet och möjlighet att styrka och bekräfta

Trovärdighet bedöms utifrån studiens förmåga att återge den beskrivning av verkligheten som respondenten menat beskriva, exempelvis genom att dela resultatet med respondenten samt att forskningen har genomförts i linje med de regler som finns (Bryman 2018, s. 467 f). Eftersom uppsatsen skrevs inom en snäv tidsram så fanns det inte möjlighet att exempelvis skicka transkripten till intervjupersonerna för genomläsning eller ställa följdfrågor angående de resonemang som används i uppsatsen för att säkerställa att de tolkas på rätt sätt, vilket skulle kunna argumenteras sänka studiens trovärdighet. Däremot citeras respondenterna noggrannast möjligt samt föregås av en kontextuell förklaring. Detta för att misstolkningar i så stor mån som möjligt ska undvikas. Därtill har vi även medvetet frågat våra respondenter om killars våld mot tjejer i stället för att ställa frågan könsneutralt. Detta kan möjligtvis ha medfört att respondenterna inte talade i samma utsträckning om tjejers våld mot killar. Därtill hade endast två av respondenterna erfarenhet av att träffa förövare. Vi vinklade intervjun på det här viset dels då samtlig forskning vi läst inom ramen för uppsatsarbetet framhåvt tjejer som offer, dels då annan forskning (Mattsson 2013) visat att ett könsneutraliserande av våldet osynliggör vilka offren är.

Överförbarhet uppnås genom en detaljerad beskrivning av vilken kontext de intervjuade befinner sig i för att det ska framgå i vilken mån resultaten är relevanta för andra grupper, kontexter eller situationer (Bryman 2018, s. 467 f). Detta uppnås genom att tydligt beskriva och hänvisa till relevant forskning som diskuterar och förklarar den problematik som de unga befinner sig i och därmed ge insikt i vilken problematik som de professionella möter. Vi ämnade även uppnå överförbarhet genom en kort beskrivning av intervjupersonerna där det framgår vilken erfarenhet de talar utifrån och i vilken miljö de arbetar i (se kap 4.2.1).

Pålitlighet uppnås enligt Bryman (2018, s. 467 f) genom att studiens alla olika processer presenteras på ett transparent sätt. Vi har redogjort noggrannast möjligt för studiens förfarande och de överväganden som gjorts genomgående, men särskilt i kapitel 4.

Att *kunna styrka och bekräfta* innebär att forskaren ska vara medveten om att det inte är möjligt att förhålla sig objektiv till sin forskning och därmed behöver redogöra för sin förförståelse (Bryman 2018, s. 467 ff). Uppsatsens författare har intressen sedan tidigare för

våld i nära relationer, feminism och arbete med unga och var även innan uppsatsarbetet inlästa på dessa områden. Därtill har mycket tid ägnats åt inläsning kring fenomenet inför uppsatsarbetet vilket har påverkat vår förståelse kring ämnet. Detta kan antas ha haft stor betydelse för hela uppsatsens förfarande, framför allt valda teoretiska ingångar samt tolkning av empirin.

Att intervjuerna genomfördes av oss som unga, svenska, vita socionomstudenter kan antas ha påverkat vilka svar som intervjupersonerna har gett oss. Exempelvis antogs vi ha kunskap om det digitala våldet och vilka appar som används för att följa någons rörelse med mera. Det var rimligtvis även lättare för intervjupersonerna att uttrycka sig om andra kulturer än den vi båda antogs tillhöra.

4.4 Bearbetning och analys

Vi utförde en riktad och abduktiv kvalitativ innehållsanalys (Isaksson 2021, s. 287, Svensson 2017) då vi följde en strukturerad analysprocess. Analysen utgick ifrån ett teoretiskt ramverk om hur uppfattningar skapas och reproduceras samt hur de kan tolkas utifrån kritisk teori om könsmaktsordning, ojämlikhet och osynliggörande. Valda teman och teoretiska kategorier ändrades något efterhand som intervjuerna genomfördes eftersom vi då fick en bättre uppfattning om våld i ungas parrelationer som ämne och vad i det som var intressant och möjligt att analysera. Teorin och tidigare forskning fanns alltså med från början och styrde vår analys, eftersom vi redan innan analysen hade uppfattningar om vad som var sannolikt återkommande i intervjuerna och vad som var intressant utifrån våra teoretiska utgångspunkter.

I det första steget färgkodades materialet genom att stryka under allt som berörde uppfattningar om våld i ungas parrelationer. I det andra steget identifierades meningsbärande enheter, även kallat koder. Några exempel på dessa är *förövare, normaliserat våld, tillfälliga relationer, digitalt våld, kontroll, kultur, dålig självkänsla, hemlighållande, ung vs. vuxen, orsaker, och offer vill inte vara offer*. Koderna samlades sedan under följande teman: *strukturella orsaker, orsaker till att killar blir våldsförövare, ungas särskilda sårbarhet, konsekvenserna för offren, konsekvenserna för förövarna, våldets syfte och uttryck, motstånd bland offer, fel som tjejer gör, och vuxna som blundar*. I det tredje steget delade vi in koderna efter den teoretiska kollektiva kategorisering (som skapas och ändras) hos en grupp eller ett samhälle vilket Tilly

(2003) beskriver genom *överföring, möten, påtvingning och förhandling*. De fyra processerna blev alltså våra kategorier och övergripande rubriker. I det fjärde steget valde vi ut de mest representativa citaten till varje tema. I det femte och sista steget analyserades de övergripande kategorierna kopplat till varje tema tillsammans med citaten utifrån vår teoretiska intersektionella ansats: utgångspunkter om en köns- och åldersmaktsordning och osynliggörande. För att uppehålla en viss övergripande struktur i analysen sållades teman som inte kunde kopplas till Tillys teori om social kategorisering bort.

4.5 Etik

Vi förhåller oss i studien utefter Vetenskapsrådets publicering God forskningssed (2017). Utefter den formulerade vi ett skriftligt dokument (se bilaga 2. samtyckesblankett) där det framgår information om studiens syfte och frågeställningar, och målgruppen för studien. Därtill står det att intervjutranskripten omfattas av största möjliga sekretess och att endast författarna till uppsatsen med handledare och examinator kan ta del av uppgifterna samt att uppgifterna endast kommer användas till vår studie. Dokumentet informerar även om att deltagandet är helt frivilligt och kan avbrytas utan konsekvenser samt att alla intervjupersoners namn och kontaktuppgifter anonymiseras och inte lagras efter uppsatsens färdigställande. Om personuppgifter eller känsliga uppgifter uppkom under intervjuerna så anonymiserades dessa under transkriptionen. Inspelningarna hålls inlåsta makuleras när uppsatsen godkänts.

Deltagarna informerades även om möjligheten att ta del av examensarbetet när det är färdigt. Sist i dokumentet uttrycks vår tacksamhet för att intervjupersonen medverkar, och där finns även kontaktuppgifter till de som är ansvariga för studien, vilka är uppsatsens författare med handledare. Deltagarna tilldelades samtyckesblanketten via mejl eller ett fysiskt exemplar. Samtliga deltagare gav sitt muntliga samtycke eller skrev under ett fysiskt exemplar innan intervjun började.

4.6 Studiens utmaningar & begränsningar

Begreppet *unga* är som tidigare diskuterats ett svårdefinierat begrepp och är ofta relativt och subjektivt tolkat av den som använder begreppet samt bundet till den kontext begreppet används i. Vi ämnar inte generalisera eller uttala oss om gruppen unga som homogen grupp, utan syftar

att uppmärksamma tendenser, spänningar och generell problematik i uppfattningar hos de professionella som arbetar med unga.

Då undersökningsgruppen består av fem socionomer och en barnmorska går resultatet inte att överföra på en specifik yrkesgrupp. Det går inte att dra några generella slutsatser om hur yrkesverksamma inom ämnet upplever sitt arbete, vilket inte heller är syftet med en studie av kvalitativ ansats. Vi ämnar alltså enbart att öka förståelsen för hur professionella kan uppfatta våld i ungas parrelationer och hur dessa uppfattningar kan skapas. Urvalsgruppen är ojämn på två sätt: dels består gruppen av fem kvinnor och en man, dels av fem socionomer och en barnmorska. Därtill har socionomerna olika yrkestitlar, arbetsplatser, och bakgrund. Resultatet kan antas ha sett annorlunda ut om respondenterna exempelvis var sex manliga läkare. Vid analysen analyseras intervjumaterialet som en helhet utifrån ett aktörsperspektiv utan hänsyn till skillnaderna mellan de olika rollerna.

Att uppsatsen är skriven under en begränsad tid har påverkat studien på så vis att vi tyvärr avbokade en av våra intervjuer. Intervjupersonen var en psykolog vid SiS-ungdomshem, och avbokades eftersom hen inte hade möjlighet att delta i intervjun förrän det för oss hade blivit omöjligt att använda materialet på grund av tidsbrist.

5 Resultat & Analys

Under detta avsnitt sammanvävs studiens resultat och analys för att förklara hur uppfattningar kan skapas och bli beständiga genom Tillys teoretiska ramverk. Varje kategoriseringsprocess utgör en rubrik under vilken de uppfattningar som skapats genom den analyseras utifrån Tillys (2003) teori om social kategorisering samt teorier om könsmaktsdimensioner, socialarbetare som feministiska agenter och osynliggörande av ungas problematik.

5.1 Genom överföring

Tilly (2003) skriver som tidigare nämnt att sociala kategorier som skapas genom *överföring* från en miljö till en annan bär med sig en delad förståelse hos en grupp kring kategorin, begrepp och en redan inbyggd praktik vilket gör det lätt för gamla rutiner att reproduceras i en ny miljö.

Detta kan ibland befästa ojämlikhet för sociala grupper, exempelvis när föreställningar om hur våld i vuxnas relationer ser ut överförs till ungas relationer och osynliggör viktiga aspekter av de ungas situation.

5.1.1 Tema: Strukturella orsaker

Vid frågan om varför våld i ungas parrelationer uppstår talade hälften av intervjupersonerna om våld som en produkt av maskulinitetsnormer. Samtliga intervjupersoner talade om tjejer som offer och killar som förövare, förutom i undantagsfall. Som exempel på detta uttrycker sig Majken på följande vis när hon resonerar kring att unga tjejer som blir utsatta för våld i nära parrelationer känner skuld efter att blivit utsatta:

Nä, men det är ju vår samhällsstruktur, att vi fortfarande lever så som det ser ut som det gör i vårt samhälle, det tänker jag, alltså titta tillbaka hundra år i tiden, vad hade kvinnan för roll då? [...] Vi har inte lyckats ännu, det kommer ta 200 år till kanske. Så det är ju vår patriarkala samhällsstruktur, jag kan inte ge något bättre svar. Det är hur mycket kvar som helst att jobba med där, det är ju både män och kvinnor tillsammans liksom.

Majken

Citatet ovan visar att det finns en medvetenhet kring den pågående strukturella ojämlika könsmaktsfördelningen i samhället, och att strukturella ojämlikheter är den främsta orsaken till att unga tjejer känner skuld i samband med att de utsatts för våld i en nära relation. Detta kan förstås ytterligare genom forskning om varför unga kvinnor upplever skuldkänslor (se Chung 2007), enligt vilken unga tjejer tar på sig eget ansvar för våldet, vilket skulle kunna ses som en produkt av de strukturella ojämlikheter som Majken talar om. De professionella kan i enlighet med Carmody (1997) tolkas som feministiska agenter då de både uppmärksammar dessa strukturella ojämlikheter i diskussion kring våld i ungas relationer och *överför* denna kunskap i det enskilda mötet med klienten. *Överföringen* blir i dessa situationer inte ett sätt att reproducera gamla föreställningar till nya kontexter, utan i stället ett sätt att förstå fenomen som exempelvis skuld hos offer på ett strukturellt plan.

5.1.2 Tema: Orsaker till att killar blir våldsförövare

Samtliga intervjupersoner reflekterade kring vad de trodde var orsakerna till att killar utsätter tjejer för våld. Några återkommande förklaringar var att våldsutövaren hade tidigare erfarenheter av våld i hemmet, psykisk ohälsa, svartsjuka och kontrollbehov. Exempelvis reflekterade Annika på följande vis om varför killar utsätter tjejer för våld:

Kan ju vara väldigt mycket egentligen. Ja för det första är det ju kontroll, det måste vara en osäkerhet hos killarna på något vis. Och sen så tänker jag kvinnosynen. Vad har man för kvinnosyn när man börjar kränka sin partner och bete sig så? [...] Alltså seriöst känslomässigt engagerad tror jag inte de är, då skulle man ju inte göra så tänker jag. Så det måste ju vara någon störning också när man förnedrar, kränker, och styr och ställer en annan människa. [...] Hade någon kille gjort så mot en killkompis så hade det aldrig funkat ju alltså. Då hade inte det gått ju. Om man hade kanske varit kompisar så hade man kanske bara tänkt att 'nä det börjar bli för kontrollerande' eller någonting sådant så hade man ju backat.

Annika

Annikas resonemang visar att det finns många bottnar i orsaksförklaringarna till våldet och utifrån våra teoretiska utgångspunkter kan man förstå det på flera sätt. För det första talar samtliga respondenter redan i början av intervjuerna om killar som förövare och tjejer som offer, vilket kan förstås som att de talar utifrån en feministisk förståelse om den patriarkala könsmaktsordningen där män står överordnade kvinnor (Carmody 1997). Denna förståelse blir särskilt tydligt när Annika säger att våldet inte hade fungerat på en killkompis, vilket ur ett könsmaktskritiskt perspektiv kan tolkas som att det finns en uppfattning om att det är svårare för en kille att kontrollera en annan kille då de är på samma maktnivå. Annika kan förstås agera som en feministisk agent när hon lyfter fram denna ojämlikhet och kritiserar killarnas allmänna kvinnosyn.

Av sex intervjupersoner hade endast två arbetat direkt med förövare och kunde reflektera kring direkta möten med killarna. Resterande respondenter *överförde* kunskap från forskning, utbildning eller annat. Uppfattningarna var relativt snarlika och stämde väl överens med forskning om vilka riskfaktorer som finns för förövare, exempelvis psykisk ohälsa, tidigare upplevelser av våld i hemmet med mera (se Brå 2021, Okenwa-Emegwa 2019, Barter et al.

2021). Att samtliga intervjupersoner hade en större erfarenhet av att arbeta direkt med offer, kontra att arbeta med förövare, kan ha underlättat för dem att se våldet från offrets perspektiv och därmed agera som en feministisk agent i frågan. Vi ser det som tveksamt att intervjupersonerna hade haft samma uppfattning om de hade haft mer erfarenhet av att arbeta med våldsförövare.

5.1.3 Tema: Ungas särskilda sårbarhet

Uppfattningar om ungas särskilda sårbarhet diskuterades av respondenterna både genom överförd kunskap som erhållits från forskning men också utifrån generell kunskap om unga och ungas situation. Nedan exemplifieras hur forskning om ungas värderingar vävs ihop med en generell kunskap om ungas erfarenheter och skapar uppfattningen om varför det uppstår våld i unga par:

Läste lite forskning om det också just att unga har väldigt sunda värderingar, till absolut 99% har de unga värderingar och vet vad som är rätt och vad som är fel, men de saknar liksom träningen, alltså den praktiska kunskapen, reflektionen, träningen i hur man faktiskt ser till att det blir så. Så jag tror att det ofta i de här fallen så är alla offer, liksom.

Olle

Genom att beskriva den unga som sund och medveten om rätt och fel, men oförmögen att praktiskt handla efter sina värderingar på grund av bristande erfarenhet skapas en skillnad mellan kategorierna vuxen och ung. Den unga ses, i kontrast till den vuxna, som oförmögen att handla rätt trots rätt kunskap på grund av bristande erfarenhet som är en direkt konsekvens av sin ålder. Genom att *överföra* kunskap från forskningsstudier tilldelas *unga* som grupp både positiva egenskaper i form av sunda värderingar, men också brister i form av avsaknad av erfarenhet (Närvänen 2009).

Olles uttalande om att alla är offer kan tolkas på olika sätt. Utifrån ett strukturellt perspektiv kan unga våldsutövare ses som offer då de har bristande erfarenhet och saknar verktyg från familj, skola och samhället för att undvika våldsutövandet, och kanske till och med fostras av samhället in i skadliga maskulinitetsnormer (MacKinnon 1987). Man kan även förstå det som att Olle menar att unga förövare vet bättre men inte är kapabla att handla utefter sina så kallade

sunda värderingar på grund av bristfällig livserfarenhet. På så vis skapas den sociala kategorin om unga förövare som ansvarsfria för våldet (Närvänen 2009). Därtill osynliggörs även viktiga aspekter av våldet som betydelsen av den patriarkala könsmaktsordningen (Carmody 1997). Detta då förövarna (killar) berättigas utsätta offren (tjejer) för sexuella övergrepp, vilket (bort)förklaras med förövarnas bristande erfarenhet eller förvirring kopplat till deras ålder. Därtill kan citatet tolkas som en likställning mellan lidandet av att vara offer för sexuella övergrepp och att vara våldsförövare, vilket kan tolkas som att våldet könsneutraliseras (Mattsson 2013). Olle och Elfrida lyfter att det idag saknas och behövs preventivt arbete mot våld i ungas parrelationer genom att utbilda de unga om destruktiva maskulinitetsnormer, värderingar och könsnormer.

En majoritet, fyra av sex, av respondenterna menade att våldet i ungas parrelationer är likt våld i vuxnas parrelationer, men att förutsättningarna är annorlunda och att det innebär en särskild sårbarhet för de våldsutsatta. Skolan lyftes som en farlig miljö på grund av att offret tvingas vistas där tillsammans med förövaren, vilket exemplifieras nedan:

Jag tänker att uppbrottsprocessen är ungefär samma, men om man då lägger till sårbarhetsfaktorerna att man också måste träffa dom i skolan, det här med sociala medier, att man kanske inte har vuxna som man pratar med. Jag tänker att ungdomar oftast pratar med ungdomar, vilket jag tänker blir en riskfaktor ju. Det är bra att man pratar men frågan är ju var och hur man lägger ansvaret liksom. Jag tänker det är ju svår problematik, så troligt så är det svårt när det blir invecklat och alla är kompisar och så där. Då tänker jag finns ju risken också att man får helt tokiga svar kring var gränser ska gå.

Elfrida

I citatet ovan beskriver Elfrida processen för att hamna i en våldsam relation till en början som lika för unga och vuxna, men att förutsättningarna skiljer sig åt mellan grupperna. Elfrida uppfattar unga som pratar med unga som en riskfaktor och tillskriver då de unga egenskaper (Närvänen 2009) som att unga har svårt för att veta var gränser går eller vem som bär ansvaret för våldet. Därtill ses råden som de unga ger varandra som riskfyllt då de unga antas sakna förståelse för vad som enligt de professionella är en sund gränssättning.

Uppfattningen om att det är riskfyllt att söka stöd hos kamrater delas dock inte av alla. Majken framhävde att unga kan vara ett stöd för varandra, vilket blir särskilt viktigt om de inte vill eller kan söka stöd hos vuxna. Majken beskrev att andra unga som befinner sig eller befunnit sig i våldsamma relationer kan ha ett annat mandat än de vuxna professionella att hjälpa varandra ur våldsamma eller farliga relationer eftersom de delar erfarenheter. Uppfattningen om den unges förmåga att ge sunda råd skapas genom en *överföring* av generella idéer om vad unga tänker om gränssättning i relationer. Det ter sig svårt för de professionella att bilda sig en uppfattning om de ungas förmåga att ge varandra stöd, eller åtminstone så skiljer de sig åt. Den enda intervjuperson som hade praktisk erfarenhet av att se unga ge stöd och råd till varandra i form av en stödgrupp för våldsutsatta tjejer menade att de unga kunde ge varandra bra stöd, vilket kan indikera på att det saknas praktisk erfarenhet om ungas förmåga att ge varandra stöd.

5.2 Genom möten

När nya grupper eller personer möts menar Tilly (2003) att sociala kategorier skapas som en reaktion på *mötet* dem emellan. Vi presenterar i det här avsnittet uppfattningar om unga och våld i ungas parrelationer som skapats hos de professionella utifrån möten med unga.

5.2.1 Tema: Konsekvenserna för offren

Alla intervjupersoner utom en arbetade direkt med unga på något sätt och samtliga hade direkta erfarenheter av att möta tjejer som blivit utsatta för våld i en nära parrelation. Konsekvenserna som lyftes för offren var bland annat lidande, psykisk ohälsa, skuld och skam, får kontakt med socialtjänsten utifrån orosanmälningar, och att deras föräldrar blir inblandade.

Om vi säger nu att jag hade gjort en orosanmälan på en elev som hade varit utsatt för någonting så blir de ju kallade till ett mottagsmöte på socialtjänsten och sen så ser man om de går vidare där eller om de öppnar utredning på det liksom och då kan det ju då kan den utredningen mynna ut i att de får hjälp och stöd ju. [...] Det är ju jättesvårt om en tonåring är jättekär i någon och liksom och som sagt tar på sig skulden själv att "ja men det är nog för att jag sa så" eller "det var nog för att jag gjorde så" eller "jag svarade inte i telefonen när han ringde eller hon ringde" eller så det var nog därför den andre blev arg.

Lina

Citatet ovan visar på att arbetet mot våld i ungas parrelationer främst sker med offer: Offret behöver ha kontakt med socialtjänst eller andra hjälporganisationer, offret behöver göra slut, offrets föräldrar kan behöva kontaktas om offret är under 18 år och omfattas av den professionellas anmälningsplikt. Detta kan tolkas som att ansvaret för att få våldet att upphöra främst ligger på offret själv vilket skulle kunna bidra till den skuld som offret redan lägger på sig själv (Chung 2007). Lina ger exempel på vilka uppfattningar om konsekvenserna för unga våldsutsatta som finns och på vilket sätt dessa skapas genom *möten* med våldsutsatta tjejer. Samtliga intervjupersoner har erfarenhet av att arbeta med direkt med unga våldsutsatta tjejer och har liknande uppfattningar om vilka konsekvenser det för med sig att bli våldsutsatt. Uppfattningarna speglar forskning om våldsutsatta kvinnor, exempelvis kring skuld och offer som tar på sig eget ansvar för våldet (Chung 2007). Att samtliga intervjupersoner har mycket erfarenhet av att arbeta med unga våldsutsatta tjejer bidrar troligtvis till att deras svar angående konsekvenser för offren är samstämmiga. Det går att läsa in i flertalet av intervjuerna att de professionella anser att det finns ett visst egenansvar hos det utsatta offret. På så vis skapas och upprätthålls den beständiga ojämlikheten att unga tjejer hålls ansvariga för att de blir våldsutsatta.

5.2.2 Tema: Konsekvenserna för förövarna

Det fanns delade uppfattningar bland respondenterna om vilka konsekvenser våldet får för förövarna, exempelvis att de mår psykiskt dåligt och att det kontrollerande våldet beror på osäkerhet, vilket leder till att de har svårt att leva sina egna liv. Det var tre av intervjupersonerna som resonerade tydligt kring konsekvenser för förövare och endast två hade erfarenhet av att arbeta direkt med förövare. Olle var en av dem som har erfarenhet av att arbeta med förövare och beskrev en situation där uppfattningen om konsekvenserna för förövarna beskrevs genom *möten*:

Jag har blivit förvånad över liksom så här liksom, hur lesbiska tjejer ändå har som såhär grej att man ändå ska ligga med killar, och då är det bara att supa sig full och göra det liksom, och jag menar hur fan ska det bli bra? [...] Ja, att det finns en hets där också, och tryck, och inte särskilt bra stöttning liksom förrän eventuellt efteråt och då blir det ett drev mot den som blir syndabock i det. Det är ett sätt att se på det, det är så många bottnar i det här och det är jättesvårt att komma in i en klass och så ska man, först möter man någon som är jätteledsen och har blivit utsatt för

någonting, som man verkligen ska stötta, och sen nästa sekund så träffar man en helt förkrossad, då ofta kille, som har jättedåligt samvete och vet knappt vad som hände själv, och som håller på att bli totalt utstött, och så vill liksom, hur man får ihop det utan att svika någon.

Olle

Här beskrivs rollen som förövare och offer något oklar då de lesbiska tjejerna hetsar varandra att ligga med killar och bli således offer för varandras hets. I efterspelet av att tjejerna har druckit alkohol och legat med någon som de inte velat så kan tjejerna i stället stötta varandra men väljer en syndabock (killen som tjejen har legat med) som enligt Olle blir ett offer för det drev som tjejerna skapar, vilket gör att killen blir utstött samt ger honom dåligt samvete. Detta går i linje med vad Holm (2008) beskriver om professionella som återskapar och upprätthåller föreställningar om tjejer som ansvariga för att hamna i situationer där de blir utsatta för sexuella övergrepp. Det stämmer också överens med återkommande föreställningar som nämnts innan om unga killar som ansvarsfria förövare som försöker handla rätt men som oförmögna att handla på ett annat sätt, på grund av omständigheter eller ålder. Att Olle har erfarenhet av att arbeta med förövare och därmed bildar sig en uppfattning om deras situation baserat på *möten* med förövare, bidrar troligtvis till att han har lättare för att ha förståelse för förövarens perspektiv än resterande respondenter.

5.2.3 Tema: Våldets syfte & uttryck

Våldets uttryck och syfte exemplifieras och uttrycktes på liknande vis i samtliga av respondenternas berättelser. Majoriteten (fyra av sex) menade att våldets uttryck och syfte i mångt och mycket liknar det som finns hos vuxna. Det karaktäriseras av kontrollbehov, svartsjuka och psykisk ohälsa, vilket också återfinns i forskning om riskfaktorer hos förövare (se Brå 2021, Okenwa-Emegwa 2019, Barter et al. 2021). Samtliga intervjupersoner menade att det digitala våldet stod ut som extraordinärt för just våld i *ungas* parrelationer och orsaker till det digitala våldet beskrevs vara osäkerhet, svartsjuka eller en kontrollerande personlighet. Genomgående var den generella uppfattningen att syftet med våld i ungas parrelationer, men framför allt det digitala våldet, var kontroll:

De som blir, som är utsatta, jag tycker det är mycket kontroll, alltså de är utsatta för mycket kontroll idag, det vet ni ju mer om, allt det där med man följer var mobilen är och man, ja, men

ja mycket kontroll och vad ska man säga, förnedring alltså, det kan ju va med kameror, man sprider bilder, jag tycker nästa det är att man blir utsatt för nån typ av våld faktiskt. Jag vet inte vad ni tycker.

Majken

Det digitala våldet är intressant av flera anledningar. För det första för att det ofta beskrivs av respondenterna som könsneutralt, till skillnad från fysiskt och sexuellt våld, och avviker därmed från vårt teoretiska antagande om könsmaktsnormer (Carmody 1997, Mattsson 2013) där killen generellt har ett fysiskt övertag över tjejen. Detta kan förstås som att digitala medier är ett medel som tillåter förövaren att utöva våld oavsett avstånd till offret, och är därmed inte beroende av fysisk styrka hos förövaren. För det andra verkar det råda en nära nog extrem normalisering kring det digitala våldet då det är det överlägset vanligast förekommande våldet bland de unga enligt forskning (Överlien et al. 2020) och respondenter. För det tredje finns det en osäkerhet hos vissa av respondenterna kring huruvida det digitala våldet faktiskt är våld vilket kan avläsas i citatet ovan. Detta är ett tydligt exempel på hur en kategori skapas och förändras i *mötet*, då de professionellas uppfattningar om våld förnyas genom möten med unga, och tidigare föreställningar våldets uttryck utmanas därmed.

I intervjuerna framkommer två olika syften med våldet från förövarens sida. Å ena sidan talas det om det avsiktliga våldet som sker i syfte att kontrollera offret på något sätt där våldsutövandet ses som ett val. Å andra sidan talas det om det oavsiktliga våldet som beskrivs som ett slags missförstånd som beror på brist på kommunikation eller att förövaren inte vet att det är fel. Vidare framkommer det i flera av intervjuerna att situationen upplevs som komplex om offret samtyckt till våldet, även om detta samtycke givits långt innan våldssituationen:

Då hade dom varit ett par och han hade våldtagit henne. Han uppfattade inte det på det viset men hon uppfattade det på det viset, och det är ju också så svårt för då menar han att hon har sagt att 'du får göra vad du vill med mig' och hon kan inte komma ihåg att hon har sagt det och han liksom, ja då våldtar han ju henne. De har sex mot hennes vilja och hon låtsas att hon sover, så han får inte heller, han fick inga signaler menar han då och hon menar att ja men jag var ju inte med. Ja, man kan se det på olika sätt men att det blir svårt. Men han var väldigt medgörlig och det krävs det nästan, annars är det ju ofta offret som får byta skola eller på något vis så.

Kajsa beskriver att när förövaren och offret har olika bilder av vad som skett blir situationen blir svårlöst för den professionelle. Hon beskriver att det krävs att förövaren är medgörlig för att offret inte ska straffas dubbelt och behöva byta skola. Holm (2008) beskriver professionella som upprätthåller föreställningar om tjejer som delvis ansvariga för att bli utsatta för våld. Detta kan läsas in i flera av respondenternas resonemang om att det uppstår mycket skuld hos våldsutsatta tjejer i de fall då de själva samtyckt till våldet eller sökt sig till våldsamma killar. Det kan då uppstå en osäkerhet hos de professionella angående ansvar och skuld för våldet om våldet på något sätt skulle kunna vara befogat eller oavsiktligt från förövaren. När våldet ses som oavsiktligt lyfts kommunikationsbrister eller missförstånd parterna emellan fram som främsta orsak, medan våld som anses vara medvetet är utövat med ett syfte att antingen kontrollera offret eller ta sig ur en svår situation.

Uppfattningarna om våldets uttryck skapas till stor del genom *möten* med våldsutsatta. Det finns många olika uppfattningar om våldets olika uttryck och vad som är syftet med våldet. En anledning till att uppfattningarna skiljer sig åt i vad beträffar uppfattningar om våldets uttryck och syften skulle kunna vara att intervjupersonerna trots allt möter utsatta i olika situationer, på olika arenor och i olika åldrar. Skolkuratorerna resonerade främst kring skolans roll och hur skolan hanterade problemet, medan Kajsa och Elfrida talade utifrån erfarenhet av att möta både vuxna och unga, i en kontext utanför skolan och hade därmed ett annat utgångsläge än skolkuratorerna.

5.2.4 Tema: Orsaker till att killar blir våldsförövare

Bland de intervjuade som hade erfarenheter av direkt arbete med förövare och därmed hade möjlighet att skapa uppfattningar kring våldsutövare genom *möten* fanns relativt lika uppfattningar om orsakerna bakom att killar blir förövare. Killarna beskrevs som oerfarna, osäkra, dåliga på att kommunicera, dåliga på att hantera sina känslor, och förvirrade:

Så tänker jag nog att oftast så ligger det annat bakom och hos unga killar såklart. Man har inte, precis som en utsatt, man har inte hundra års livserfarenhet så jag tänker att finns där en utsatthet. Så tänker jag också att det är ju utifrån liksom också det vi pratade om maskulinitetsnormer att

man också förväntas liksom agera och vara på ett visst sätt. Jag tänker att när man träffar dom här vuxna, om man träffade en ung kille liksom och sen så två timmar senare träffade en vuxen utövare så kunde man ju någonstans se liksom att ja där var ingen som hade satt ord på allt det här som personen upplevde.

Elfrida

Citatet ovan kan förstås utifrån våra teoretiska antaganden om att unga som grupp tillskrivs egenskaper som okunniga och oerfarna (Närvänen 2009), vilket återkommande i intervjuerna lyfts fram som orsaksförklaringar till killar som förövare. Våldet kan även förstås utifrån ett strukturellt perspektiv om skadliga maskulinitetsnormer som förövarna måste förhålla sig till (MacKinnon 1987). Trots att orsak är ett traditionellt kvantitativt begrepp blir det här intressant då de respondenter som har erfarenheter av *möten* med förövare har en annan, kanske mildare, bild av förövare där orsaksförklaringen verkar vara en viktig faktor för humaniseringen av förövarna.

Hälften av intervjupersonerna uttryckte en uppfattning om att killar som inte ses som svenska utövar en viss typ av kontrollerande psykiskt våld som är kopplat till sitt kulturella eller etniska ursprung, och beskrevs som *från en annan kultur, muslim, och utländsk*. Våldets orsak beskrevs som annorlunda, även om våldets uttryck kan vara lika, beroende på förövarens härkomst:

Men också om man träffar dom här killarna från andra kulturer... Man får inte heller ens titta på någon alltså, inte ens hans vänner, tjejerna tittar inte på någon, nästan bara ner i marken. Så blir det minst bråk. [...] Det är väldigt styrt det får jag säga, där är det väl lite annorlunda får jag säga så. [...] Sen finns det också det såklart i relationer med killar här men det känns inte som att det är riktigt, riktigt så vanligt. [...] Där är det mer, såklart om de är väldigt svartsjuka och inte vill att tjejerna ska titta så eller uppfattas som flörtiga om dom pratar med någon eller så, men det är lite skarpare kanske där.

Kajsa

Då vi inte hade som avsikt att utforska uppfattningar om killar med svenskt kontra utländskt ursprung som utövar våld i nära relationer, är inte detta någonting vi specifikt frågade om i våra intervjuer. Det framkom dock i hälften av intervjuerna att det finns uppfattningar om skillnader

mellan svenska förövare och utländska förövare, vilket går att koppla till Erikssons (2003) resonemang om att det används andra förklaringar om utländska förövare, än svenska. De orsaker som nämndes om svenska killar som förövare handlade främst om deras psykiska hälsa eller kontrollbehov. Dessa skiljs från utländska killar som förövare då orsakerna i stället handlar om deras misogynna värderingar och idéer om hur förhållanden bör se ut, vilka dem antas ha från sin respektive kultur. Dessa uppfattningar skapas i *möten* med offer, men huruvida uppfattningarna om kultur som orsaksförklaring är kopplat till forskning eller kommer från respondenternas egna föreställningar om utländska män och andra kulturer framkommer ej i intervjuerna.

5.2.5 Tema: Fel som tjejer gör

Intervjupersonerna reflekterade på olika sätt kring vad det är som gör att tjejer utsätts för våld. Vissa lyfte strukturella ojämlikheter och destruktiva normer som främsta anledning medan andra menade på att det är individuella orsaker hos tjejerna som gör att de hamnar i sådana relationer. Som individuella faktorer lyftes psykisk ohälsa, osäkerhet och bekräftelsesökande, att de har sex med många och de har en undergiven personlighet som gör de går med på vad som helst:

Men kan börja med dom här tjejerna som går med på det mesta liksom och där är ju dom som också har, får en sådan kontroll över sin tjej så att det och det kontrollerar man på olika vis både psykiskt och fysiskt och hade en tjej som där han killen vad ska man säga ja alltså att det ingick i hans vad ska man säga sexuella drift att slå henne så gör det ska du för fasiken inte gå med på, ja men ja hon underlät sig honom det för att han sedan kunde strö pengar över henne på ett helt galet sätt.

Annika

Annika beskriver ett exempel som kan kopplas till MacKinnons (1987, s. 144) resonemang om att kvinnor antingen blir passiva inför våldet, eller själva kan erotisera dominans och underkastelse eftersom det är bättre än att bli tvingad. Annika beskriver ett sorts utbyte där tjejen går med på våldet för att få någonting i utbyte, men beskriver fortfarande tjejen som ett offer för våldet vilket kan kopplas till Carmodys (1997) resonemang om socialarbetare som

feministiska agenter. Även om Annika medger att det finns ett visst samtycke, vilket skulle kunna tolkas som att ansvar åläggs offret och som Holm (2008) menar är en tendens som finns hos professionella i skolan, är det tydligt i Annikas resonemang att samtycke inte berättigar våldet.

Uppfattningar om varför tjejer hamnar i våldsamma relationer verkar främst skapas genom individuella *möten* (Tilly 2003) med unga tjejer. Det kan vara en anledning till att respondenterna till stor del använder sig av individuella orsaksförklaringar. När tjejer åläggs ett ansvar inför att våldet begås, exempelvis genom att säga att de underlåter sig våldet eller samtycker av någon anledning, kan man utifrån Tillys sociala kategoriseringsmodell (2003) se att det finns en risk att det skapas en uppfattning om att tjejen också har ett ansvar i att ändra sitt beteende för att våldet ska upphöra. Ojämlighet mellan könen riskerar alltså att upprätthållas om offer åläggs ansvar för våldet.

5.2.6 Tema: Motstånd bland offer

Ett annat återkommande tema som uppkom i hälften av intervjuerna var att det finns ett motstånd bland offren kring att berätta om våldet. Intervjupersonerna berättade att det ofta tar lång tid för offret att våga berätta för den professionelle om sin situation på grund av skam och skuld, men också att det är att släppa in någon i det innersta man har. De intervjupersonerna med längre arbetslivserfarenhet berättade att det därför behövs ett visst alliansbyggande med offret innan hon kan öppna upp sig:

Det här är ingenting som kommer upp som första sak utan det är när man har lärt känna eleven och har fått en relation att de kanske berättar vidare liksom så kommer man till kärnan till slut, det kan gå snabbt men oftast tar det väldigt lång tid.

Annika

För att förstå de ungas motstånd att söka hjälp genom möten med professionella är en förståelse kring ålder och makt intressant i relation då tidigare forskning (Högström Tagesson & Gallo 2021) om unga visar att det är vanligt förekommande att unga utsatta drar sig från att söka hjälp hos professionella. Detta kan förklaras genom att den unga i ett sådant möte befinner sig i ett uppenbart underläge på grund av ålder, utbildning och positionen som hjälpsökande, men också

av en rädsla för att bli missförstådd eller tvingad till handlande som den unga själv inte önskar (Överlien et al. 2020).

En uppfattning som återkommer hos respondenterna och även i forskningen (Chung 2007) är att orsaken till motståndet kan relateras till skuld och skam, och att offer anser sig vara ansvariga för våldet genom att ha försatt sig i situationerna. Genom att respondenterna *möter* flera ungdomar under en lång tid, skapas en uppfattning om att unga som grupp inte vill prata om sina problem med vuxna. Respondenterna menar främst att orsakerna till motståndet är en rädsla för att bli anmäld till socialtjänsten, samt vad Chung (2007) skriver om skuld och skam som orsak till motstånd. Medvetenheten hos de professionella om ungas motstånd är av stor betydelse för arbetet med våld i ungas parrelationer då respondenterna vittnar om att det krävs tålamod för att vänta på att de unga ska känna sig trygga nog att berätta om sin situation. Först då är det möjligt att se och arbeta mot våldet.

5.3 Genom påtvingning

Tilly (2003) menar att sociala kategorier kan skapas genom att en person som besitter makt *påtvingar* en kategorisk definition på andra. Vi använder denna förståelse av Tillys begrepp för att undersöka de situationer då de professionellas uppfattningar påverkats av eller skapas genom *påtvingning*, exempelvis genom lagar eller organisatoriska riktlinjer som de behöver förhålla sig till i sitt arbete.

5.3.1 Tema: Ungas särskilda sårbarhet

Ungas relationer beskrivs av två av intervjupersonerna som korta, tillfälliga eller inte som riktiga relationer. Detta synliggörs genom att de professionella inte arbetar med båda i paret när det gäller våld i ungas parrelationer, och att man sällan träffar förövare över huvud taget:

Vi jobbar inte med relationer här. Vi tar inte in den andra parten och jobbar med dem, det är inte vårt syfte. Vi kan göra det i lite mer vuxnare relationer, kanske när man rör sig upp mot 24–25 om båda parterna går här på samtal och båda samtalskontakterna som är här uppfattar det som att det kan vara intressant.

Kajsa

Vi tolkar det som att ungas relationer ses som utbytbara och inte lika seriösa som vuxnas relationer av de professionella. Detta ser vi då intervjupersonerna råder unga offer att göra slut med sin våldsamma partner som lösning på problemet, medan om en vuxen befinner sig i en liknande situation övervägs olika alternativ som att arbeta med förövaren. Avsaknaden av arbete med förövare i ungas partnervåld och avsaknaden av konsekvenser för unga förövare kan kopplas till att våld i ungas parrelationer osynliggörs genom att förminska våldet och relationen utifrån parternas ålder (Högström Tagesson & Gallo 2021). I citatet ovan framkommer att denna uppfattning baseras på en organisatorisk norm att inte arbeta med förövaren i ungas relationer, och vi ser att det därmed åtminstone delvis är en *påtvingad* uppfattning. Förmodligen hade arbetet sett annorlunda ut om normen inte funnits, eller om man uttalat hade arbetat med alla förövare oavsett ålder.

Samtliga respondenter arbetar i sådana organisationer som omfattas av anmälningsplikt (SoL 14 kap. § 1), vilket innebär att de ställs inför olika ställningstaganden och handlingsalternativ beroende på offrets ålder. De professionella måste alltså göra svåra bedömningar kring situationens allvarlighet när offret är under 18, men det ger dem även mer makt att påverka offrets situation:

Nu tar vi bara om det skulle va så att någon kommer hit och säger att, vi säger att det skulle va en flicka i årskurs åtta nio, som kommer och berättar att hon blir slagen eller att hon blir på annat sätt psykiskt misshandlad liksom av sin partner, så får man ju uppmuntra själv till att kanske göra en polisanmälan men också kommer jag göra en orosanmälan till socialtjänsten och i med att de är liksom, det är ju barn fortfarande, så får man ju på något sätt kontakta föräldrarna och liksom berätta det. Man får ha med sig, alltså man får ju ha med sig eleven i det på något så att förtroendet finns kvar.

Lina

Vi ser i citatet ovan att Lina tar våldet på stort allvar då hon menar att ett uttalande om misshandel från en flicka skulle innebära olika, för flickan ingripande, följder. När professionella gör ett ställningstagande på detta vis kan de förstås som feministiska agenter (Carmody 1997) då de utmanar idén om tjejen som ansvarig för våldet. De professionella kan tolkas utgå från en tydlig feministisk ståndpunkt då de både tror på offret, tar våldet på allvar

och ser till att offret får hjälp. De professionellas handlingar styrs dock av lagar och bestämmelser om anmälningsplikt, vilket gör att de professionella måste avgöra om det ska göras en orosanmälan gällande unga under 18 år som utsätts för våld. Detta skapar en distinktion mellan unga under 18 år och unga över 18 år, och påverkar både den professionellas sätt att arbeta med den unge och alliansen dem emellan. När offret är under 18 år talar man om föräldrars ansvar, vilket man sällan gör annars, och den professionelle har medel att göra ett ingripande som inte är möjligt att göra med offer som är över 18 år. Då krävs i stället att offret själv vill och väljer att söka hjälp hos socialtjänsten. De professionellas uppfattning om situationen påverkas alltså genom anmälningsplikten som kan förstås som att de är *påtvingade* genom obligation agera på ett annat sätt. Kopplat till tidigare resonemang kring att de professionella inte arbetar med unga förövare eller ungas relationer, man se att det finns ett glapp för våldsutsatta som är över 18 år men under 24–25 år. De unga omfattas då inte av anmälningsplikten, men samtidigt ses relationen och våldet inte som lika seriös som mellan vuxna (Högström Tagesson & Gallo 2021).

5.4 Genom förhandling

Förhandling innebär att personer eller grupper skapar en kategori genom att förhandla om dess innebörd (Tilly 2003). Vi använder begreppet för att synliggöra situationer där de professionella skapat sin uppfattning genom *förhandling* med de unga, exempelvis tillfällen då de unga utmanat den professionelles uppfattning om något.

5.4.1 Tema: Vuxna som blundar

Det finns en gemensam uppfattning hos fem av sex av de professionella att andra vuxna generellt har svårt att prata om våld i ungas parrelationer med unga. Detta framkommer på olika vis, bland annat genom att unga berättar för de professionella om situationer då andra vuxna har blundat för våldet. Majken resonerar på följande vis om varför de behövde starta upp en stödgrupp för våldsutsatta unga tjejer:

Varför vi startade den var för att vi började se att de är så unga och har liksom varit utsatta för våld sen de gick i nian av den här partnern, eller alltså, eller flera olika partners fast det började då när de gick på högstadiet och läraren gjorde ingenting fast de stod och tog stryptag i korridoren ”äh de bara gnabbas, ja men de är ju ihop” eller äh, nä, men vi såg behovet helt enkelt så då gjorde vi den här och det har varit jättebra.

Majken berättar att hon och hennes kollegor på ungdomsmottagningen såg behovet av en sådan insats och att de fick höra av de unga våldsutsatta som de träffade att lärarna inte hade reagerat på våldet. Att våld i ungas parrelationer inte tas på allvar är någonting som Högström Tagesson & Gallo (2021) menar beror på att ungas relationer inte ses som seriösa, vilket leder till att relationen och våldet bagatelliseras. Majken agerar här som en motpol till vad Högström Tagesson & Gallo (2021) talar om och menar att våldet visst är allvarligt men att det bortförklaras av andra vuxna. Hon kan därmed förstås som en feministisk agent (Carmody 1987).

Flera av intervjupersonerna arbetar i verksamheter som inte har etablerade samarbeten med skolan, vilket gör att uppfattningen om exempelvis skolpersonals agerande inte alltid skapas genom möten skolpersonalen utan snarare verkar skapas genom berättelser om skolan och skolpersonal av unga våldsutsatta. De unga utmanar de professionellas bild av vuxna i skolan och tillsammans *förhandlar* de fram uppfattningen att andra vuxna inte ser våldet. Detta kan också vara en anledning till att ingen av de intervjuade skolkuratorerna talade om skolpersonal på samma sätt även om det i dessa intervjuer gick att utläsa att det fanns ett visst motstånd från lärare att arbeta med frågan.

6 Sammanfattning & avslutande diskussion

Denna uppsats har med en kvalitativ ansats undersökt hur uppfattningar om våld i ungas parrelationer skapas hos yrkesverksamma som arbetar nära unga, samt hur dessa uppfattningar kan förstås. Vi har använt Charles Tillys (2003) konstruktivistiska modell om hur sociala kategorier uppstår och förändras och hur ojämlikhet kan upprätthållas för att förklara hur uppfattningar om våld i ungas parrelationer kan skapas hos professionella. Om en annan modell använts är det möjligt att andra aspekter av hur uppfattningarna skapas hade lyfts fram. Vi fann att uppfattningar bland de professionella främst skapas genom möten med ungdomar, men även till stor del genom överförd kunskap. Detta resultat skiljer sig från annan forskning som behandlar samma ämne (Högström Tagesson & Gallo 2021). Anledningarna till det kan vara många, men vi ser det som positivt då det kan tolkas som att respondenterna till den här studien

aktivt ser och synliggör våld i ungas parrelationer i faktiska möten med unga. Den överförda kunskapen kom främst från forskning, utbildning och kollegor. En stor del av den överförda kunskapen visades i form av intervjupersonernas egna tankar, erfarenheter och idéer om vuxna relationer och samhället. Vi fann även några exempel på när uppfattningar skapas genom påtvingning av regler och organisatoriska principer. Det fanns få tydliga exempel på när uppfattningar skapades genom förhandling. De exempel som uppkom i intervjuerna om när de professionellas uppfattningar hade skapats i förhandling med unga, handlade om att unga offer upplever att vuxna runt dem blundar för våldet. Distinktionen mellan förhandling och möten är dock svårdragen då förhandling sker i mötet mellan ung och professionell. I många fall framgick det dessutom inte tydligt vad den professionelles uppfattning baserades på.

Genomgående i vår studie går det att utläsa att intervjupersonerna antar ett medvetet förhållningssätt gentemot rådande traditionella köns- och åldersmaktsordningar och patriarkala strukturer i samhället, exempelvis vittnar samtliga om att våldet generellt begås av killar mot tjejer. Intervjupersonerna resonerar kring våldet både på makro-, meso- och mikronivå genom att omväxlande tala om samhället, skolans, vänners, och det unga paret själv för att förklara och förstå våldet. Vi ser även att samtliga intervjupersoner tar våldet på stort allvar och samtliga arbetar på något sätt för att hjälpa offer och minska förekomsten av våldet. Detta stämmer överens med vår teoretiska ingång om att socialarbetare agerar som feministiska agenter i förhållande till våldsutsatta kvinnor genom att synliggöra våldet och ta avstånd från rådande missgynnande maktstrukturer (Carmody 1997). Det kan dock bero på vårt kriteriestyrda urval då endast personer som arbetade nära unga och hade erfarenhet av att samtala om våld i ungas parrelationer uppsöktes. Om de professionella inte hade sett våld i ungas parrelationer som ett problem hade de troligtvis inte deltagit i intervjun.

Trots att intervjupersonerna kan ses som feministiska agenter går det också att utläsa vissa uppfattningar som upprätthåller missgynnande maktstrukturer, exempelvis gällande ansvar för utsatthet när offret vid någon tidpunkt samtyckt till våldet eller valt en på förhand uttalat våldsam partner. Även detta stämmer överens med forskning (Se Holm 2008, Mattsson 2013) om socialarbetare som ålägger delar av ansvaret på offren. Däremot uttryckte några intervjupersoner tydligt att en viktig del av att möta en våldsutsatt var att minska skuld och

skam hos henne genom att ålägga hela ansvaret för våldet på förövaren. Huruvida ett sådant förhållningssätt faktiskt minskar skuld och skam hos våldsutsatta kan vi inte svara på men troligtvis bidrar det inte till ett ökat motstånd för våldsutsatta att söka hjälp. Bemötande där offret åläggs ansvar för att blivit utsatt kan däremot antas öka motståndet för våldsutsatta att söka hjälp.

Intervjupersonerna talar genomgående om unga som en särskilt utsatt grupp, och synliggör på så sätt en annars osynlig grupp (unga offer för partnervåld) vilket står i kontrast till annan forskning om socialarbetares syn på våld i unga relationer (Högström Tagesson & Gallo 2021). Ungas särskilda sårbarhet synliggörs då ungas extra utsatta situation lyfts fram i analysen när intervjupersonerna talar om faktorer som är särskilt riskfyllda för just gruppen unga. Skolvärlden beskrivs av intervjupersonerna som en miljö som innebär en särskild utsatthet, främst för offer men även förövare. För offrets del kan skolan innebära sociala sanktioner, exempelvis rykten, som bidrar till skam. I många fall tvingas offren även träffa förövaren varje dag i skolan. För förövarens del kan skolan innebära, i de fall våldet offentliggörs, att han blir utfrysad och får byta skola. Samtidigt delar flera intervjupersoner uppfattningen att skolans personal ser våldet men väljer att blunda för det. Det finns däremot också exempel på när uppfattningarna går i enlighet med Högström Tagesson & Gallos (2021) studie om att unga parrelationer ses som mindre seriösa, exempelvis att det inte går att arbeta med ungas relationer som det går att arbeta med vuxnas relationer och att fokus för arbetet i stället är att få ut det unga offret ur relationen. Vi ser därmed att det finns en risk att våldsutsatta som är över 18 år men under 24–25 år hamnar mellan stolarna i de professionellas arbete.

Vi använde oss av flera olika yrkesgruppers resonemang som en helhet ur ett aktörsperspektiv. Vår analys indikerar att olika yrkesgrupper resonerar både lika och olika kring ungas situationer, exempelvis gällande skolans roll i frågan. Vi kunde se att kvinnorna tenderade att resonera mer lika varandra jämfört med den man som intervjuades, men på grund av studiens storlek går det inte att dra några slutsatser kring detta. I framtida studier vore det intressant att jämföra hur olika yrkesgrupper resonerar kring fenomenet, samt om och hur den professionellas kön påverkar uppfattningar.

Få av de intervjuade i denna studie hade erfarenhet av att arbeta med unga förövare, och unga förövare verkar vara en svårnådd grupp. Det saknas kunskap kring unga förövare och arbetet med dem, både i vår empiri och i befintlig forskning inom området våld i ungas parrelationer. Trots detta finns det ändå spekulationer både hos de professionella och hos oss (författarna) kring unga våldsutövare. Det vore därför samhällsnyttigt med vidare forskning kring varför unga förövare utövar våld, och på vilket sätt detta kan förhindras, för att på sikt kunna utveckla effektiva arbetsmetoder för att arbeta med unga förövare.

Mycket av forskningen som finns kring våld i ungas parrelationer idag är kvantitativ och ämnar förstå våldets omfattning och vilka riskfaktorer som ligger bakom våldet. Vi har med den här studien ämnat bidra till kunskapen kring våld i ungas parrelationer genom att uppmärksamma hur professionella som arbetar nära unga resonerar kring och uppfattar våldet. Studiens resultat visar att även om professionella oftast positionerar sig på offrets sida och arbetar med offer, så finns det underliggande och kanske omedvetna uppfattningar om hur unga är och varför de hamnar i våldsamma relationer som kan tänkas bidra till den ungas känslor av skuld, skam och ansvar för de brott hon utsatts för. Dessa uppfattningar är inte alltid i linje med de professionellas annars feministiska förhållningssätt och kan antas försvåra för unga våldsutsatta att söka hjälp. Inom socialt arbete ser vi att en medvetenhet kring och förståelse för professionellas uppfattningar som viktigt då mötet med klienter kan antas påverkas av hur och om den professionella ser det osynliga våldet.

Referenslista

Ahrne, Göran & Peter Svensson (2015) Kvalitativa metoder i samhällsvetenskapen. I: Göran Ahrne & Peter Svensson (red.) *Handbok i Kvalitativa metoder*. Stockholm: Liber

Barter, Christine, Alba Lanau, Nicky Stanley, Nadia Aghtaie & Carolina Överlien (2021) Factors associated with the perpetration of interpersonal violence and abuse in young people's intimate relationships. *Journal of Youth Studies*, DOI: [10.1080/13676261.2021.1910223](https://doi.org/10.1080/13676261.2021.1910223)

Björk, Sofia & Anna Hedenus (2015) Inledning. I: Anna Hedenus, Sofia Björk & Oksana Shmulyar Gréen (red.) *Feministiskt tänkande och sociologi: teorier, begrepp och tillämpningar*. Lund: Studentlitteratur.

Bryman, Alan (2018). *Samhällsvetenskapliga metoder*. Tredje uppl. Stockholm: Liber.

Brå (2021) *Våld i ungas parrelationer*. Stockholm: Brottsförebyggande rådet.

Carmody, Moira (1995). *Sites of struggle; the development of social policy surrounding rape and sexual assault services in NSW Australia*. PhD thesis University of New South Wales.

Carmody, Moira (1997). Submerged Voices: Coordinators of Sexual Assault Services Speak of Their Experiences. *Journal of Women & Social Work*, 12 (4): 452–470.

Chung, Donna (2007) Making meaning of relationships: young women's experiences and understandings of dating violence. *Violence Against Women*, 13(12): 1274–1295

Enander, Vivkeka & Carin Holmberg (2008) Why Does She Leave? The Leaving Process(es) of Battered Women, *Health Care for Women International*, (29):200–216

Eriksson, Maria (2003) *I skuggan av pappa. Familjerätten och hanteringen av fäders våld*. Stehag: Gondolin.

Grahm, Jessika & Nina Lykke (2015) Ontologi och epistemologi i feministisk forskning. I: Anna Hedenus, Sofia Björk & Oksana Shmulyar Gréen (red.) *Feministiskt tänkande och sociologi: teorier, begrepp och tillämpningar*. Lund: Studentlitteratur.

Hallin, Anette & Jenny Helin (2018) *Intervjuer*. Lund: Studentlitteratur AB.

Harding, Sandra G (1987) *Feminism and methodology: social science issues*. Bloomington: Indiana University Press.

Holm, Ann-Sofie (2008) *Relationer i skolan: en studie av femininiteter och maskuliniteter i år 9*. Doktorsavhandling. Göteborg: Göteborgs universitet.

Högström Tagesson, Emmy & Carina Gallo (2021) “When we talk about intimate partner violence we talk in an adult way” – Social workers descriptions of intimate partner violence between teenagers. *Qualitative Social Work*, 21(2): 332–348.

Isaksson, Joakim (2021) Riktad kvalitativ innehållsanalys. I: Klingberg, Gunilla & Ulrika Hallberg(red.). *Kvalitativa metoder helt enkelt!* Lund: Studentlitteratur

Korkmaz, Sibel, Carolina Överlien & Héléne Lagerlöf (2020) Youth intimate partner violence: prevalence, characteristics, associated factors and arenas of violence. *Nordic Social Work Research*, DOI: [10.1080/2156857X.2020.1848908](https://doi.org/10.1080/2156857X.2020.1848908).

MacKinnon, Catharine A. (1987) Feminism, Marxism, Method, and the State Towards Feminist Jurisprudence. I: Sandra G. Harding (red.) *Feminism and methodology: social science issues*. Bloomington: Indiana University Press

Makepeace, James M. (1981) Courtship Violence among College Students, *Family Relations*, 30(1): 97–102.

Mattsson, Tina. (2013) Motstånd och neutralisering. Kön, makt och professionalitet i arbetet med våld i nära relationer, *Socialvetenskaplig tidskrift*, 20(3–4): 150–167.

Mattsson, Tina (2021) *Intersektionalitet i socialt arbete - Teori, reflektion och praxis*. Tredje uppl. Malmö: Gleerups.

Mulinari, Diana & Johanna Esseveld (2015) *Feministiskt teoretiskt arbete*. I: Anna Hedenus, Sofia Björk & Oksana Shmulyar Gréen (red.) *Feministiskt tänkande och sociologi: teorier, begrepp och tillämpningar*. Lund: Studentlitteratur.

Närvänen, Anna-Lisa (2009) *Ålder, livslopp och åldersordning*. I: Håkan Jönsson (red.) *Åldrande, åldersordning och ålderism*. Norrköping: Nationella institutet för forskning om äldre och åldrande, Institutionen för samhälls- och välfärdsstudier. Linköpings universitet.

Okenwa-Emegwa, Leah (2019) Globala perspektiv på våld i nära relationer - en granskning av doktorsavhandlingar vid Karolinska Institutet, Sverige. *Socialmedicinsk Tidskrift*. 96(4):558

Roscoe, Bruce & John E. Callahan (1985) Adolescents self-report of violence in families and dating relations. *Adolescence*. 20(79):545-53.

SFS 1962:700. *Brottsbalken*

SFS 2001:453. *Socialtjänstlagen*

Skoog Waller, Sara & Linda Langeborg (2018) *"Jag önskar att dom hade trott mig": En kartläggning av våld i nära relationer i Gävle kommun 2017*. Gävle: Kommunledningskontoret.

Straus, Murray A. (1978) Wife beating: How common and why? *Victimology*, 2(3-4): 443–458.

Svensson, Peter (2017) *Teorins roll i kvalitativ forskning I*: Göran Ahrne & Peter Svensson (red.) *Handbok i kvalitativa metoder*. Uppl. 2:3 Stockholm: Liber AB.

Tilly, Charles (2003) Changing forms of Inequality. *Sociological Theory*. 21(1): 31–36

UMO (u.å.) Om våld i förhållanden. <https://www.umo.se/vald-och-krankningar/skadliga-forhallanden/om-vald-i-forhallanden/>. [Hämtad 2022-06-10]

Ungdomsmottagningen Skåne (u.å.) UM Skåne Online. <https://www.umo.se/hittamottagning/kontaktkort/UM-Skane-online/> [Hämtad: 2022-05-13]

Överlien, Carolina, Per Hellevik & Sibel Korkmaz. (2020) Young Women's Experiences of Intimate Partner Violence - Narratives of Control, Terror, and Resistance, *Journal of Family Violence*, 35(8):803–814.

Bilaga 1: Intervjuguide

Kort info om oss, vår studie, definitioner (nära relationer, våld).

Tema: Info om intervjupersonens roll och bakgrund

Ex: "Kan du berätta lite om dig själv; hur länge har du varit skolkurator, vad gjorde du innan det, varför ville du bli det, vad gör du under en vanlig arbetsdag?"

Tema: Våld i nära relationer mellan unga (förtydliga: vi pratar alltså om unga som är eller har varit i en parrelation där våld förekommer)

X. Hur ser din klientgrupp ut? Vilka träffar du mest?

X. Vilken/vilka typer av våld ser du oftast, varför tror du det är så?

X. Varför hamnar unga (tjejer) i destruktiva/våldsamma förhållanden?

X. Varför använder unga (killar) våld i sina relationer?

X. Vad är det som särskiljer våld i unga relationer från vuxna? Är det något som sticker ut?

X. Om det in en ungdom och det kommer fram att de utsatts för våld, hur jobbar man med det?

X. Om du inte vet hur du ska hantera en situation, vart vänder du dig för att få stöd då?

Bilaga 2: Samtyckes- och informationsbrev

Vårt övergripande syfte är att explorativt undersöka hur personer som arbetar nära unga resonerar kring arbetet med unga relationer och i det sexuella hälsa och våld. Vi söker därför intervjuer med personer som på ett eller annat sätt arbetar eller har arbetat med våld i ungas parrelationer.

Kandidatuppsatsen är ett examensarbete på grundnivå och är en del av Socionomutbildningen vid Lunds universitet. Intervjuerna kommer att genomföras under VT22. Intervjun kommer att beröra din uppfattning om unga parrelationer, din erfarenhet av att samtala om detta och olika aspekter av unga relationer. Vi är inte intresserade att ta del av några känsliga personuppgifter eller information som rör några enskilda personer. Intervjun beräknas ta ca 30 minuter, det är viktigt att intervjun sker i ostörd miljö, på en tid och plats som du bestämmer. Intervjun kommer att spelas in och skrivas ut i text.

Intervjutraskriptet omfattas av största möjliga konfidentialitet vilket innebär att det endast är vi, författarna till uppsatsen samt eventuellt vår handledare och examinator som kan ta del av uppgifterna. Den information som du lämnar kommer att behandlas säkert och förvaras inlåst så att ingen obehörig kan komma att få ta del av den. Alla intervjupersoners namn och kontaktuppgifter kommer att anonymiseras vilket innebär att inga personuppgifter heller kommer att lagras.

Resultatet kommer att presenteras i form av ett examensarbete. När examensarbetet är färdigt och godkänt kommer det att finnas i en databas vid Lunds universitet. Inspelningarna och den utskrivna texten kommer endast att användas till denna kandidatuppsats, och kommer att förstöras när examensarbetet är godkänt. Du kommer ha möjlighet att ta del av examensarbetet genom att få en kopia av arbetet.

Deltagandet är helt frivilligt och du kan när som helst avbryta din medverkan utan närmare motivering.